

VASÁRNAPI UJSÁG

33. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 13.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetéseken a postailag meg-
határozott viteldíj is esetlándó.

Nagy képes fény-
kép- és optikai ár-
jegyzék kívánatra
nygen és bérmentve

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED UTÓDA

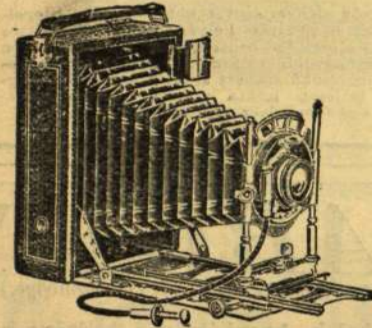
ELEK ÉS TÁRSA r.t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

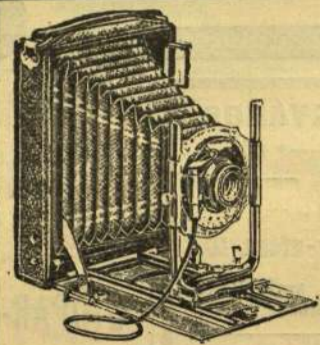
Szállítjuk árfe-
melés nélkül
kényelmes havi
: letize esre. :

Külön kikötés esetén, a meg nem felelő áru, 3 napon belül sértetlen állapotban minden kötelezettség nélkül visszaküldhető.
Fenti feltétel az egyetlen biztosítéka az előnyös vásárlásnak, úgy ár mint minőség tekintetében.

„Lilly“ női reticule-kamara.

6x9 lemez és filmsomaghoz,
kettős kihuzat.
Legfinomabb bőrhuzat.
Legújabb Mígdet-zár pillanat-
és időfelvételre.
Iris fényszabályozó. — Kéngró
kereső, függőleges- és hosszfel-
vételre. — Fémrészek finom
nikkelezve.

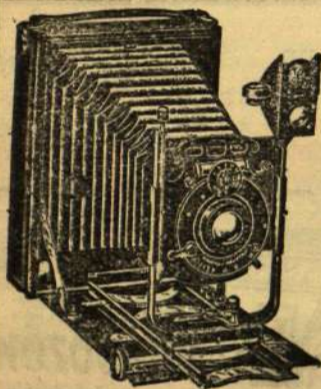

Ujdonság! Ujdonság! „Hungaria“ klappkamara.

Legújabb Varío zár, idő- és pillanatfelvételre 1/120 1/250 1/500
másodperc. Ibo-Sektor-zár, idő- és pillanatfelvételre szab-
ályozható 1/120 másodpercig. — Iris fényszabályozó. — Kettős
kihuzat hajtó esavarral a hátsó lencse használatára. — Finom
mintázott bőrhuzat. — Fémrészek finom nikkelezve.
Kettős kihuzat. 9x12 cm. lemez és 8x10 1/2 cm. filmsomaghoz.
Kettős kihuzat.

Árak 3 fémkazettával tokban	Fény- erő	Gyújtó- távolság	Varío autom. zárral K	Havi részlet	Ibo-Sek- tor zárral K	Havi részlet
100 sz. Rodenstock Extra Rapl.	f: 7.7	135	78.—	4.—	90.—	4.50
101 sz. Rodenstock Hemi anastigmat ..	f: 7.2	135	85.—	4.50	95.—	5.—
102 sz. Rodenstock Tripl. Anast. Trynar	f: 6.8	150	90.—	4.50	100.—	5.—
103 sz. Rodenstock kettős „Euryonar”	f: 6.8	135	100.—	5.—	110.—	5.50

3 külön kazetta tokban 6.— K, 1 filmsomag-kazetta 8x10 1/2 cm. 8.50 K, 1 filmsomag-kazetta 9x12 cm. 9.— K, 1 elegáns válltáska 7.— K.

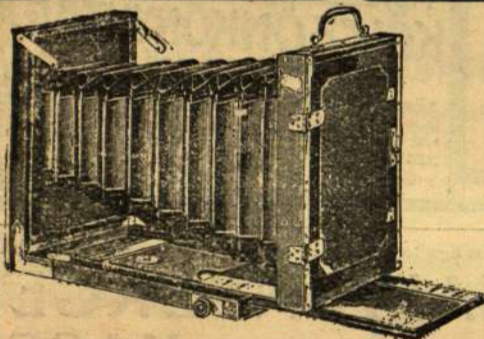
Laposkamara „Globus“

Nagysága ca. 3.5x12x15.5 cm., sulya ca. 800 gr.
9x12 lemez és 8x10 1/2 filmsomaghoz. Leg-
finomabb bőrhuzat. Ibo vagy Koilos zár. Iris
fényszabályozó, forgatható brilliáns kereső vízszint-
mérővel függőleges és hosszfelvételre. Kettős
kihuzat a hátsó lencse használatára.

Szám	Az árak három fémkazettá- val tokban értendők	Fényerő	9x12		10x15		13x18	
			Ibo	Koilos	Ibo	Koilos	Ibo	Koilos
104	Rodenstock Extra rap. Aplan.	7.7	135	116.—	132.—	140.—	150.—	170.—
105	„ Hemi anastigm.	7.2	135	122.—	135.—	145.—	155.—	175.—
106	„ Triplanast. Trynar	6.8	150	132.—	144.—	150.—	162.—	182.—
107	„ Kettős anast. Euryonar	6.8	135	140.—	155.—	160.—	172.—	192.—

3 külön kazetta tokban 8.—
1 filmsomag kazetta 8.50
1 válltáska 7.—

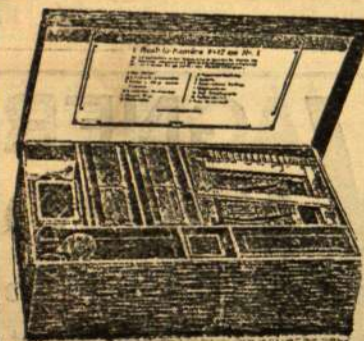
Fizetendő 20 egyenlő havi részletben.

„Hungaria“ utazókamara.

Ezen kamara valódi amerikai
dióból készült, homályosan
fényezve, kettős kihuzattal, a
forgatható kupalaku fújtató
bórsarkokkal van ellátva, ket-
tős fogas hajtósavarral, erős
fémveretek.

Sz.	Árak 3 dupla kazettával	13x18	Havi részlet	18x24	Havi részlet
111	Zár, objekt. és állvány nélkül	70.—	3.50	90.—	5.—
112	Redőnyzár, állvánnyal Rodenst. Extra mp. Apl. f: 7.7	125.—	6.—	170.—	8.50
113	Rodenstock Euryonárral f: 6.8	160.—	8.—	218.—	11.—

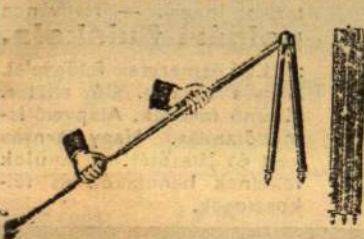

„HUNGÁRIA“ felszerelés.

Teljes felszerelés, legfinomabb áhuzatu
klapp-dobozban, pontos beosztásokkal.
Tartalom: 1 tek. lemez, 1/4 l. Hydrochi-
non előhívó, 100 gr. fixáló, 1/4 l. fixa-
lőrész, 1 mérő 50 gr., 2 lemeztartó, 3
máchozás, 1 lámpa, 1 másoló kerék, 1
száritó állvány, 12 lap. colloidin papíros.
10 karton, 1 tubus ragasztó.

Árak:
8x9 cm. K 14.— 9x12 cm. K 15.—
10x15 cm. K 20.— 13x18 cm. K 25.—
18x24 cm. K 32.—

„Hungaria“ fémállvány.

Egy rúttás, egy osa-
varás, egy forgatás,
egy tolas elegendő az állvány felállításához és újból való összetételéhez.
5 részü hossza nyitva 124 cm. összetolva
32 cm., sulya 600 gr. lapos fejjel K 24.—
6 részü hossza nyitva 120 cm. összetolva
29 cm., sulya 700 gr. lapos fejjel K 26.—
5 részü magassága 150 cm., sulya
800 gr. gömbölyű fejjel K 24.—
4 részü magassága 126 cm., sulya
640 gr. gömbölyű fejjel K 15.—
1 részü leemelhető és forgatható
fejjel K 18.—
Finom tok, valódi bőrből K 4.—

Hensoldt prizmás látszővek.

Fokozott fényerő na-
gyobb objektívek alkal-
mazása által. Kiszélesí-
tett látőkör új ortho-
scop okulárok, meg-
gátolva a képek a
szélek felé való eltorzu-
lását. Az egész látókörre
kiterjedő éles látása a
plasztikusan kidombo-
rodó képek.

Mechanika:
Térfogat és suly teteme-
sen kisebb. Fokozott
szilárdság. Főtest és izü-
let egy darabból öntve.
Időjárástól védett, por
és nedvesség behatolása
kizárva.
Éles látásra való be-
állítás.

„STEREO WALKER“	Ná- gyítás	Ára K	Havi részlet	HENSOLDT „STEREO“	Ná- gyítás	Ára K	Havi részlet
8x	170.—	8.50		9 vagy 12x	145.—	7.50	
8x és vállszíjjal	180.—	9.—		8x	165.—	8.50	
12x	190.—	10.—		12x			

„STEREO“ katonai látszővek, különellenálló képességű erős használati és idő-
járás ellen. — Stereo katonai modell sárga tokban öv-kengyelrel, 6 vagy 8-szoros na-
gyítás 145 korona. Havi részlet 7 korona.

MEGRENDÉLESI IV. AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED utóda ELEK ÉS TÁRSA R.T.-NÁL BUDAPEST, IV., Károly-körút 10. szám.

Ezennel megrendelem az alanti árut korona értékben, fizetendő
..... korona havi részletekben Budapestén Elek és Társa r.t.-nél. Három havi
részlet elmulasztása az egész számla összegét azonnal esedékesé teszi. Teljes ki-
fizetőség tulajdonjog fontartva.

Fizetendő Budapestén	kor.	fillér
.....
.....
.....

.....
.....
Név és foglalkozás:

HORVAY JÁNOS, A KOSSUTH-SZOBOR KÉSZÍTŐJE MŰTERMÉBEN. — Balogh Rudolf félfotó.

véseinket, holott tudjuk, szeretné ismerni és tudjuk jól azt is, hogy a művészeknek és a közönségnek az ismerkedése mily intenzíven mozdítja elő a művészet fejlődését és terjedését. A külföldi művészek ezért hetenkint egyszer szívesen fogadják az érdeklődőket műtermükben. Nálunk még idő kell hozzá, hogy az atelierlátogatások szokássá váljanak; de a «Vasárnapi Ujság» addig is, mint a múltban, a jövőben is, itt-ott készséggel fogja megismertetni a közönséggel egy-egy jelesebb művészt, műtermét és alkotásait. Jelenleg az egyik készülő legnagyobb alkotás Kossuth budapesti szobra és azért ezzel és ennek alkotójával foglalkozunk.

Évekkel ezelőtt történt, a mikor Kassán a honvédszobrot leplezték le. Egy szőke, gondőrfürtű, csupaszkepű fiatal ember erőlködött, hogy a kordonon át bejuthasson az ünnep színhelyére. A rendőrök nem engedték, hiába mondotta néki, hogy ő a szobor egyik alkotója és hogy neki mindenestre ott kell lennie a leplezésnél. Azt hitték, hogy a fiatal ember füllent és már-már «hatóság elleni erőszak»-és a «hatóság félrevezetése»-ért le akarták tartóztatni, a mikor valamelyik tisztviselő szabaddította ki, a rendőrök nagy ámulatára, kényelmentlen helyzetéből az akkor már országos nevű Horvay Jánost. Országos nevű művész volt már akkor, ma pedig talán ő a legboldogabb szobrászunk, hisz ő csinálja Budapestnek a Kossuth-szobrát. Hogy ebbe a szoborba beleyűrhassa mindazt a főnséges, varázslatos eszmét, a mit ki kell fejeznie, pompás műtermet építettet magának. Budának a legkiesebb fekvésű pontján, a Városmajor fölött, a Rózsadomb nyugati lejtőjén, egészen szabadon áll az atelierja, nagy kiterjedésű, virágos, gyümölcsös kertben. *Hikisch Rezső* építette s tulajdonképpen két részből áll. A műteremből, a melynek bejárója a Svábhegy felé nyílik és a lakásrészből, a melynek ablakai a távolban hőmpolygó Dunára tekintenek és a honnan elragadóan szép kép tárul a néző elé. Horvay is inkább ezt mutatgatja a látogatóknak, mint a műtermét. A teremtő bizony nagyobb, szobrot alkotott minden művészi alkotásnál. Aztán meg szerény, szűkszavú ember is, a maga dolgairól egyáltalán nem beszél. Harapófogóval kell kiszéni belőle a biográfiaját, a míg gyönyörködünk az isteni panorámában. Nagyon nehezen tudjuk meg tőle, hogy 1873-ban, Pécsen született és hogy innen 16 éves korában a bécsi akadémiára került *Hellmer*hez, majd *Zumbusch*hoz. Bécsből hazajött és országos pályázaton elnyerte a czepléni Kossuth-szobrot. Kossuth-szobrot csinált még Békéscsabának, Pécsnek és ugyanó csinálta Pécs Zsolnay-szobrát is. *Szamosi* Odónnal, a Szabadságharc-Emlék egyik alkotójával mintázták együtt gróf *Andrássy* Dénesné rozsnói szobrát és a kassai honvédszobrot. A geni Kalvin-szoborra hirdett nemzetközi pályázaton 72 művész közül harmadik díjat nyert és szűkebb pályázatra szólították föl. A budapesti Kossuth-szoborra hirdett pályázaton ő nyerte el az első díjat s a főváros őt bízta meg a szobor elkészítésével. A műteremben, gipszbe öntve már készen áll a szobor két csoportja és a márványba faragásra várnak. Kossuth alakjának a megmintázása előtt egy kicsit pihenni, erőt akar gyűjteni a művész, s addig más munkákon dolgozgat. Kossuthot úgy akarja megmintázni, mint a magyar nép megváltóját; misztikus látományként állítja elének, hisz már nincs közöttünk, de él és élni fog időtlen időkig minden magyar lelkében, szívében. Allig drapériába burkolja alakját és csak a fejét, kifejezéssel teli arcát mintázza meg. A parlament palotájának a kapuja előtt tizennégy méter magasságból fogja ez az arcz figyelmeztetni a magyart a haza iránti tiszteletre és szeretetre. Magának Kossuth alakjának a pozícióját mellé kerül jobbról és balról a két csoport, a melyekben ott állanak Kossuthnak nagy kortársai, a kiknek egy volt a gondolatuk az övével, a kiknek együtt dobogott a szívé az ő szívével. Az első felelős magyar miniszterium tagjai ök. Mindannyiuk korhű ruhát visel és mindeneknek az arcán ott tükröződik a lángoló hazaszeretet és a kétségbeesés sötét borja a haza sorsa iránt. A jobb oldali csoportban *Eslerházy*, *Klauzál*, *Eötvös* és *Széchenyi*, a baloldali pedig *Batthyány*,

Szemere, *Deák* és *Mészáros* állanak. Kifejezésteljesebben Kossuth szobrát *Horvay* semmivel sem dekorálhatta volna jobban, mint azoknak a nagyoknak az alakjaival, a kik Kossuthnak munkatársai voltak. Így a szobor apoteozisa lesz Magyarország újjászületése korának, maga lesz a márványba faragott hazaszeretet. Kossuth alakja után a szobor hátsó oldalát díszítő reliefeket mintázza meg a művész, a melyek a szabadságharcból vett jeleneteket fognak megörökíteni. Három-négy esztendő múlva teljesen készen lesz nagy földadatával. Jelenleg Bakonyi generális síremlékén dolgozik. Híven fejezi ki azt a szeretetet, a melylyel a szegedvidéki legények viseltettek a generális iránt, a kiről még ma is ha beszélnek, «Bakonyi apánk»-nak hívják. Egy a katonaságtól visszatért honvéd áll meg a generális sírja fölött. Fejét még honvédsákok fődí, de már fölvette az otthoni ruháját. Hála és kegyelele jelül mélyen hajtja meg lobogóját és kérges kezeit imára kulcsolja. *Leskó János.*

ÁLDÁSADÁS A VONATON.

A tengerbe most hanyatlak a Nap.
Most fut leggyorsabban a vonatunk
Most jön a legtöbb, nagy emlékezés:
Megaládalak:

«Aldjon meg az Isten
Minden jószágodért.
Sok hallgatásodért
És gonoszágodért.
Sok rozsz, bántó szódért
Aldassék melegen,
Sok hidegségodért
Hevülj a szívemen.
Úgy is vége most már,
Úgy is ezer bajom.
Oktalanság árán
Kész a ravatalom.
Hát én megaládalak,
De a mig áldalak,
Csókolj, de ne nagyon.
Aldva, csöndben, békén.
Emlékkel és csókkal
Akarlak elhagyni,
Meleg után fagygni,
Egyedül maradni,
Egyedül érezni,
Egyedül meghalni,
Aldjon meg az Isten.»

A tengerbe most hanyatlak a Nap,
Most fut leggyorsabban a vonatunk,
Most jön a legtöbb, nagy emlékezés:
Megaládalak.

Aly Endre.

HÁRMAN VAGYUNK.

Hárman vagyunk már, édes feleségem,
Nőt a családunk és nagyobb a gond.
Ő, nem hagyott ránk senki örökségül
Se házikót, se földet, se vagyont.

Úgy jöttünk össze ezen a világon,
Akár két szürke, kis csapatot veréb.
S fészekrakásra — messzire vonulva —
Szemeltük ki e kunyhó eresztét.

A palotákat messze elkerültük,
A tornyos város hideg volt nekünk.
Zöldelő tájak s szabad égbold nélkül
Tudom rövid lett v'ón az életünk.

Te ott születél a Bakony tövében,
Engem a Vágnál dajkált az anyám,
Hogy tudtunk volna alkonyodást látni
Keresztül a bérházak ablakán.

Itt látjuk a tavasz bolondos jöttét,
Mikor a bimbók mind kihajtanak
Itt ég a nyár, — az őz bánatos, csöndes,
S a tél fehér az ablakunk alatt.

S mire megnő parányi kis legényünk
Homokban hancuzozunk majd vele,
És eltagadjuk előtte, ha kérdi
Az országutat a város fele.

Peterdi Andor.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta *Kafka Margit.*

VI.

Még csak a második farsangom volt ez; tizennyolcz éves múltam.

Csak nagyon lassankint, mint valami kelletlen rozszajjzsal ébredés, ért hozzám néhány napján egy kis korai és gyenge csömör.

Az idén majd szinte ugyanazok a fiatalemberek járták a táncot, de egy-kettő völegény lett a tél elején; hivatalnokok, igénytelen, alig észrevett lánykakat jegyeztek el csöndesen. Egy rokonfű más megyéből hozott feleséget; a nagyobbik *Reviczky* lány kedvéért kilépett egy idegenes beszédű, szőke és csinos főhadnagy.

Néhány új leányt is mutattak be és feljédve lestem: nem szebbek, ügyesebbek-e nálam? Nem, az én udvarom körülbelül együtt maradt azért. Csak mintha valahogy más színt kapott volna tavaly óta minden, fakóbb lett, megszórtabb és szegényesebb. Uralkodtam még, de már nem mentem újdonságzásba; nekem se volt már ujság az egész. Még élvezni tudtam a tánc szédületét, de utána már eszembe jutott a *Telekdy* fanyarkodása néha: «Mire ez az egygyű ugrálás, ez a rángatózó éjszakai robot? Czel ez?»

Az volt épen a baj, hogy már nem önmagáért a ragyogás, szereplés, keringés örömeért volt az egész. Az öntudatlan átengedtségből fel-felérezve, hazamenet sokszor kellett arra gondolnom már: vittem-e előre ma a dolgomat, közelebb jutottam-e a kötelese czélhoz: férjhez, jól menni férjhez!

Az otthonunkban változott meg lassankint a levegő; ingerültséggel, feszültséggel volt tele néha. Mind ritkábban volt úgy, hogy multság után egymás ágyszélére ülve anyámmal élvezettel beszéltek volna meg együtt az este emlékeit, megjegyzéseket, bókákat, apró eseményeket. Most néha konokul hallgattunk már, mintha mindegyik külön, idegenül hajszolta volna önző érdekeit. Néha rozszakarattal csúfolkodott anyám egyik-másik neveléséig báli alakon; pedig azelőtt rá sem ért észrevenni az ilyeneket. Szegény, vénülő két *Tyukody* kisasszony, távol rokonaink, az ő bocksoroknemes göggyükkel, neveléses, hangos parlagiságukkal! Ők lettek az élezeink czéltáblája; hogy nadályt ragasztottak a nyakukba a lápból, báli készületül. «Hogy sápadtak legyünk, lellem, nem ilyen falusi-színűek!» Aztán teliszájjal elmondták mindenkinek, nehogy most már azt gondolják: «Skrofulások vagyunk, lellem!» S a társaságunk azon mulatott rekoneszánásokon, hogy formedt rá *Erzsus* a hosszú, szótlan csárdás-ügetés közben egyszercsak a táncosára, jó esedékes hangsúlylyal: «Nie te, megvirradt!» És milyen keservesen hívta a hűgát egyszer a petrezselyem-áruházból, savanyú vizással a narancsos bódé felé: «Gyere, gyere mán, együnk leg-alább egy kis jóféle citronyot!» És hangos kazagással utánozta *Klári* mama, milyen kihűzött pulykanyakkal, gögös szikkel mérte végig az anyjuk *Vodicska* Jenőt, mikor bemutatott; és elfordulva, fulladós torokhangon kérdezte meg: «Lelekem, nem értettem jól ezt a nevet! *Család?*»

Furesa volt nekem és új dolog, hogy minálunk ilyen hangos hatóval tesz nevelésessé a familiáris gögöt. Ez a *Telekdy* tanítása, gondoltam, és anyám mindennek olyan könnyen a hatalmába kerül!

Pedig mindebből egyéb is látszott; az, hogy valami kényszerű maguk-átállítás mind hozamelegedett már minálunk ahhoz a gondolathoz, hogy *Vodicska* elfogadott kérésem legyen. «Milyen butaság, — gondoltam néha elámulatlan, — hogy a jövőm, az egész sorsom ennyire a véletlennek múlik! Hogy ki van épen kéznél? Hogy a velem egyenlő való korú férfiak közt most hirtelenében nincs itt alkalmasabb!»

Ha még várhatnék egy-két évig! De már sincs minden úgy, mint eleinte! Éreztem néha a furesa szorongást: Ha megszoknák végkép a lényem, a különösségem, ha elkopna, unottá válna, ha más foglalná el egyszer a helyem! Nekem már gyilkos szegény volna az is, ha nem lesné mindig két-három gavallér a következő tánczom. Ünnepeit, nagy hírrel érkezett

leányunk nem szabadna egy évnél tovább pártában bálozni.

Most, háromszor tiz esztendő messziségében megint csak az én lánygyerekeim sorsát látom és hasonlítgatom az akkori magaméhoz. A legkisebbik most tizennyolcz éves, érettségire készül, küzködik, órákat ad és stipendiumokat külséncel ki magának, szegény kis jószág. És mégis azt írja, és néha érzem, igaza lehet: az ő élete igazibb élet és fiatalága igazibb fiatalóság. Még kezdet előtt van, várhat, tervelhet, örülhet a jövőnek, melyet saját kezébe érez letevé. Sejttem, vannak apró levelezései, szerelmes dolgai, de ezekkel semmi terve, semmi számdéka nincs még; csak a kis izgalmak, ünnepek és könnyek édesességéért úzi. Mi régiek, nem ismertük az ilyet...

A nyár hónapjaira az anyám falura került fiatalabb nővéréhez küldték.

A nagy, sokszobás, összevissza épített udvarház *Gebén* állandó családi portyázóhely volt akkoriban; két-három eladó lány mindig tanyázott itt a rokonságból és mindennapos volt a vendégjárás messze a környékről. Régimódi, külső csinra, divatra nem sokat adó, nagy, kellemes kényelem uralkodott itt és falusi bőség. A vendégeket valami bőles, kedves, békén hagyó rendszerrel kezelték, a két vadszöllős terraszon naphosszat terítve volt az asztal, mindenki kelt, fektűt, élt, kósztalt kedvére, *Piroska* néném félnapokon se került elő a méhesből, gyümölcsösből, kenderföldről, az ura a cséplőgép mellett tanyázott, a magtárban vagy a «dohányban», a sok apró gyerek elveszett a béresek között, kazlak alatt, szárazmalom tájékán. Régies, érdekes gazdálkodás ment itt, senki se fősvénykedett, nem sajnált semmit, dulásig volt a jóból, seregüstül az evő, sok vendég, sok cseléd, nagy csapat gyerek. Fényűzésre, butorra az esküvőjük óta se költöttek, edényt, poharat a háts erdélyi oláh hordott, a belső tálatat is megdrótozták, ha törtek, a surlt padlón sávós rongyszőnyegeket nyujtozkodtak. De azért örökös sürgös munkában éltek a háziak mind. A baromfiudvar, a gyümölcsös, a tejgazdálkodás meg zöldeségek kofákkal kereskedés minden lélekeztét lefogta és elfoglalta a nénémnek és közben minden évben volt kicsinyje; a bácsi hajnalban kelt, talpon volt, vagy lóháton napestig; káromkodott az úrdolgásokkal oláhu, magyarul, szájában az örök csibukszár, aztán megint hosszúkat hallgatott. *Plajbász*, *papiros* nem igen volt a háznál, a zsákok számát, munkások bérét, kárt, nyereményt, árat csak úgy a fejében tartotta, vagy csak találmra intézte tán. Nagyjában nem igen éltek fel, a mi terméssel, ment minden egyformán, a hogy száz évvel azelőtt. Itt még öntötték gyertyát házilag juhagygyúból, szappant főztek, árpát daráltak, aszaltak, tarhonyát gyúrtak, zsírmecsenél a szolgálók danolva szőttek-fontak hajnalig. Pedig már volt akkor a városi boltokban mind-ezekből olcsóbb, jó holmi; de ők csak dolgoztak, szokásból a híréért, mert pihenés, ábrándozás, regényolvasás csak lusta, városi dámkának való. Ilyet, ezt a világot is ismertem én még!

De minket, vendégeket nem fogtak dologba; türelmes lenézéssel hagyták, hogy éljük a világunkat kedvünkre. A rengeteg nagy kert végében nagy, hűvös kuglizóház volt, oda mindig elvonulhatott a bőség elől egy-egy csapat vagy magános pár. Az ócska, festett faasztal lapjára dobásszámok helyett sokszor íródtak vallomások, gyöngéd kérdések a fekete kretával. Kérdés, kötődés, felelet; aztán összefirkálták jédten, idegesen; ha még megvan valahol az a vén kerti asztal, ha valaki egyszer vigyázva, gyengéden mosogatni kezdené, egy egész nemzedéksor lányainak apró regényeit loolvashatná onnan, rétegenként egymás fölé íródva.

Akkor nyáron is voltak ott mindig sokan, környékbeli fiatalok; tudtam, hogy jórészt az én kedvemért. Kedves idő volt ez megint, soha el nem felejttem! A térlől ismerős fiúk jöttek el, vagy a kik családját gyerekkorom óta hallottam emlegetni. Úgy bántak velem, mint közejükkel, kedvénőtlt pajtással, kellemes, mulatós, szép jószággal, a kibe illik is így egyenkint és együtt, divatból, kedves-búsán, mosolygón, szépen és hasztalanul szerelmesnek lenni. Szép, napos nyári délutánokon és muzsikás, mulatós esteiken.

Sötét, öreg jegenyefák sora vezet a háztól az

KILÁTÁS A VÁROS FELÉ HORVAY JÁNOS BÓKUSHEGYI MŰTERMÉ ELŐTT.

országot felj; ott sétáltunk végig egyszer valamennyien gyönyörű, teljes holdvilágban. A messzi szőrű felett egészben álltamott a búzaságú, nyári por, nagy hallgatásban voltunk mind, a tücskök muzsikáltak; egy-egy ösztövére oláh menyecske jött néha szembe csendesen kőszönte és lejjebb eresztette vállán a gereblyét. Jó előre mentünk a többiől *Tabody* Endrével.

— Lássá, — mondta akkor csak úgy hirtelen és szokatlan hangon, — lássa egy ilyen fehér úton öröktétig tudnék így menni, menni szépen. Maga a karomba karolna, egyszerű lépnék, egy ringással, mint két összekötött csónak. Menni így elfelejtkezve, megszédülve és az útnak soha lenne vége! Egyszercsak nem gondolkozna tovább az ember!

Elhalkult a hangja, fojtott vagy meghatott suttogásba. És nagyon vigyázva, nagyon gyöngéden megfogta a csuklóm a karperecz fölött. Szeliden, szépen mentünk így, puhán lépve; különös nagy könnyűséget éreztem én is. Valami lágy szédület szállódott a fejem körül, ezüstös, fátyolos pára; csak mentünk. A faszor végén voltunk, a szerűskert sövénye eltakarta. *Endre* akkor lassan szembe fordult velem, imádós, szomorú, mély nézéssel, kimélőn, vigyázva az arczom fölé hajolt. Ma sem tudom, hogy történt az, hogy így bódultam, fájdalommal, de mégis csak hátrábbesüggéd fejem a karján, az ajaka elől, hátrább léptem és lehajtott fejjel visszamentem az útra. «Igazsága van, Magda!» — mondta akkor lihegő lélekzettel, míg a néném és a többiek bevártak.

Emlékszem, mind a ketten nagyon szótlanok voltunk az este. Én először éreztem életemben ilyen furesa elkomorlyodást, de magam sem ér-

tettem tisztán. Édes elgyengültség, belső, okatlan sirhatárság fogott el és reszketeg kíváncsiság: «Mi ez? Lesz-e ez tovább?»

Másnap reggelre elmúlt az egész. Későn délelőtt találkozott a társaság a verandán, új vendéget vártak, szomszédi családokat. Délután befogatott *Endre* és útrakelt az öcsésével együtt. *Búcsuzóra* kicsit erősebben szorította meg a kezem és a szemembe próbált nézni. Mintha sértesnek éreztem volna ezt ma, hisz tegnap már elintéződött. Egyiket sem viszonztam.

Azon a héten még meglátogattott *Vodicska* Jenő. A szolgabíró hozta ki a kocsiját és bemutatta a háziaknak; elmondták, hivatalból járnak erre, tagosítanak, hogy üdvözlést hoznak nagyanyámtól. Nyájasan fogadta a néném, tudtam, hogy az otthoniak említették már nekik levélben a dolgot. De a bácsi mégis tartózkodón bánt vele, nagyon is udvariasan; fiatal barátomnak, barátom uramnak titulálta, de nem öcsémzete, nem tegezte le, mint a többieket. Az ebédnél csudálkozva és tűnődve nézgettem kikefélért rendez alakját, szép nyakkendőjét, ápoltkörmű, fehér kezét, körünyirt, kerek szakállát. «Hát ő volna ez?» — gondoltam. «De én nem leszek szerelmes úgysem. Lám, nem tudok!»

— Megörült nekem, Magduska, egy kicsit? — kérdezte, mikor magunkra hagytak délután és végigsétáltunk a kerti úton, a kőszméték között. — Igen! Persze!
— De nem jobban, mint másnak?
— Ezt nem tudom.
— Nem tudja? Hogy lehet az?
Vállat vontam és az volt az érzésem, hogy most mind a ketten ostobának tarthatjuk egy-

HORVAY JÁNOS VILLÁJA.

RÉSZLET HORVAY MŰTERMÉBŐL.

A HOL A KOSSUTH-SZOBOR KÉSZÜL. — Balogh Rudolf felvételei.

HERCZEG ESTERHÁZY, KLAUZÁL, EÖTVÖS, SZÉCHENYI.

BATTHYÁNY, SZEMERE, DEÁK, MÉSZÁROS.

A KÉSZÜLŐ KOSSUTH-SZOBOR MELLÉKALKAKJAI: AZ 1848-IKI MINISZTÉRIUM. — Balogh Rudolf felvételei.

mást, pedig nem vagyunk azok. Csak nem találta el, hogy mit kelljen mondani nekem. Mit is kellett volna?

Később, a lugasban egy verset mondott el, a mely úgy kezdődött: «Hová került el szép szemed világa?» Könyv nélkül tudta, elmagarázta, hogy hol szép és mit jelent. Akkor hallottam legelőször azt a verset, mintha tetszett volna is, csak valami röstelkedésformát éreztem a fellengzősége miatt. Megkért, hogy elküldhesse nekem leírva. Tulajdonképen nyugodtan és nem rosszul éreztem magam a közepében, de zavart egy kicsit a háziak s a többiek idegensége iránta. Hogy talán lenéznek és miatta engemet is.

Mikor aztán őszre hazakerültem, nem volt okom panaszkodni. Grózi és anyám túlon-túl szivesek és majdnem bizalmasak voltak hozzá most már.

... Karácsony előtt meghalt végre az öreg Telekdy, a gógós, pazarló, híres földesúr. «A

AZ AVIATIKAI VERSENYEK LEGUJABB LONDONI DIVATJA.

Az aviatikusok autogrammot írnak a jelenlévő hölgyek keztyűjére. (Fönn a keztyűn Vedrines, Graham White stb. autogrammjai.)

vén gonosz!» — mondogatták megyszerte és a temetésén is mindenki. A szegény, korán elhalt felesége idején is kikapós, préda, durva ember volt, a falu minden szép parasztleányát dugdosták, rejtegették előle, mert a kire szemet vetett, parancsszóval rendelte az udvarba és jaj volt annak, a ki ellenszegült. A tudóbajos, fiatal asszony naplójában, a mit holta után meglett a rokonság, sokszor van ez: «Mi lesz az én egyetlen fiamból, ha a szemem lebuynom?» A fiú nagyocská volt akkor már, látta az apja életét, hát messzi magától tartotta az öreg mindig. Küldözte német szóra; Kolozsvárra. Pestre jogot tanulni; pénzzel ellátta, sohasé kérdezte, vizsgálják-e? Később a tiszteletes fiával küldte idegen országba, utaztatta, csak-hogy itthon ne legyen. «Tönkretette a szerencsédent!» — mondogatta egyértelműn mindenki, — bár én sohasem értem világosan, hogy miért és hogyan. Az öreg azalatt kártyabartlangot csinált a kúriából, örült orgiákat rendezett, a hol a fiatal béresasszonyok, lányok szolgálták fel. Ezekről csak suttogva beszéltek előttem, szörnyülködő képpel. Néhány évvel ezelőtt guta ütötte, elnyomorodott, megbénult minden tagja, kerekesszékekben tologatták csak; de a szép, rozg, öreg feje ép volt, villogó vaszeme, ártalmas nyelve, hogy átkozva tilthassa, kitagadással fenyegette a nagy, embernyi fiát, —

így mesélgették nekünk, — mert hirül vette, hogy az anyám, birtoktalan, háromgyerekes özvegy után vetette magát. Most meghalt, eltemették nagy pompával. Így hát vége volna a tilalomnak!

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL-NÉMET MILLIOMOSRÓL.

Sir Ernest Cassel.

A Szerencse nem jár egymagában. Jobbára a Szorgalom, a Kitartás és a Lelemény társaságát keresi. A nagy vagyont mindig és mindenütt az egyéni kiválóság segítségével gyűjtik s ha az eszközök tiszteletreméltók, a szerencsét igazolja az érdem.

A nagy vagyonról való fogalmunk egyébként, jó néhány évtized óta, merőben megváltozott. Jókai Aranyemberére a nagy milliomosok társaságában bizony csak a szellér szerepe várna, mint a hogy a Rothschildok gazdagságát is régóta túlszárnyalták az amerikai és a délafrikai milliárdosok. És mit szóljunk a második francia császárság csillogó gavalérléiről, a Morny, a Luynes hercegekről, kiket ámulva nézett a világ, mert évente három-négyezer frankot dobtak ki az ablakon.

Reden, Berlin, 1871.). Sir Ernest Cassel atyja nem tartozott a családnak tudományokkal foglalkozó ágához. Egyszerű, csekély vagyonú kölni bankár volt. Fiát nem elégítette ki az apa üzletében számára kínálkozó tér, mert már 1868-ban, tizenhat éves korában, kivándorolt Angliába s beállt egy liverpooli gabonakereskedő cég alkalmazottjának. Az ifjú nem lehetett nagy gabonakereskedő, mert nem vitte sokra azalatt a három év alatt, melyet liverpooli főnökénél töltött. Szakitott hát a neki való pályával és tizenkilenc éves korában szerencsét próbálni Londonba ment. Egy nagy bankár cég egyszerű hívatalnoká lett, s ismeretlenül küzdött az érvényesüléssel, s sokáig, míg ezége pénzügyi zavarokba nem jutott s fel nem ismerte benne a tehetséget és akaratot, mely képes lesz meglelni számára a nehézségekből kivezető utat. A német jövevény érezte, hogy elérkezett a pillanat, midőn megalapíthatja szerencséjét. S hazulról hozott üzleti szellemével oly gyorsan meglelte helyét a nagy pénzügyi vonatkozások közepette, hogy a londoni City ámulva látta benne egy új finasz-zseni megnyilatkozását.

Es Cassel Ernő, mint az üzleti világban mondani szokás, «önállította» magát. Nem nagy vagyonnal még, de a talentumába vetett bizalommal körülveve, szédítő gyorsasággal ért el újabb meg újabb sikereket. A bukófélben levő nagy cég megmentésével tűnt fel, s továbbra is a «gyöngék felszámolására» adta magát nagy előszeretettel. Ezek közé a «gyöngék» közé tartozott akkoriban Argentína, melynek pénzügyeibe ő hozott rendet; majd Khina, melynek ő szerzett kölcsönt a japán háborúban szenvedett nagy veresége után. A múlt hónapokban is ehhez a tradíciójához maradt hű, mikor felajánlotta közreműködését a török kölcsön megszerzésében, melyre Franciaország, politikai okok miatt, nem volt hajlandó. De a hogy első sikerei nyomán gyülekezni kezdtek pénztárában a milliók, a pénzületeken kívül nagyot művelt a produktív munka terén is. Casselnek alkotásai a svéd vasutak, a londoni földalatti vasút; ő teremtette meg lehetőségét a nilusi öntöző művek s az asszuani gát megalkotásának. És a Cassel-cég üzleti hálózata az évek folyamán kiterjedt szinte az egész világ kerekéig. A svéd érez-konjuktura, az egyiptomi pamut-konjuktura, az amerikai vasutak helyzete, a török politikának alakulásai, mind, mind egy-egy tényező Sir Ernest Cassel nagyszabású üzleti munkájában.

Mondják, hogy Sir Ernest vagyona meghaladja a negyven millió font sterlinget. Ez a mi pénzünk szerint körülbelül egy milliárd koronát jelent. Gazdagsága vetekszik az amerikai dollárkirályok vagyonával. A szelleme is rokon az övékével, bár úgy tetszik, őszintébben filantropikus, mint az övék. Nyolcz évvel ezelőtt mostani alapítványához hasonló menynyiségű összeget ajánlott fel Edward királynak, hogy kedve szerint gyakorolhassa a jótékonyt. Mondják, hogy számlálatlanul bocsátotta rendelkezésére a királynak a millióit személyes barátságuk nevében is. Ezt a barátságot Edward király valóban nagyra is becsülte. A nagyszabású politikai tehetség értékelte benne a nagyszabású pénzügyi zsenit, s oly nagy volt köztük az érzelmi közösség, hogy a király előszeretettel ápolta a barátságot e bankárral, keresztapaságot is vállalt egyetlen leányának gyermekénél s halálos ágyán is látni kívánta még. Tehetségével, munkájával és nagyszabású egyéniségével így lelte meg helyét a világ egyik leghatalmasabb trónjának közelében a kölni kis bankár gyermeke, ki negyvenkét évvel ezelőtt világra ment szerencsét próbálni s Európának egyik leggazdagabb emberévé lett.

A ZENGŐ VIDÉKE.

Baranya boráról és szép vidékéről híres. A Mecsek-hegylánczolat s ennek legmagasabb csúcsa, a Zengő (682 m.), egyike a Dunántúl legmagasabb hegyeinek, mely a Mecsek tömkelegéből átmosolyog a Duna-Tisza köze lankái vidékére.

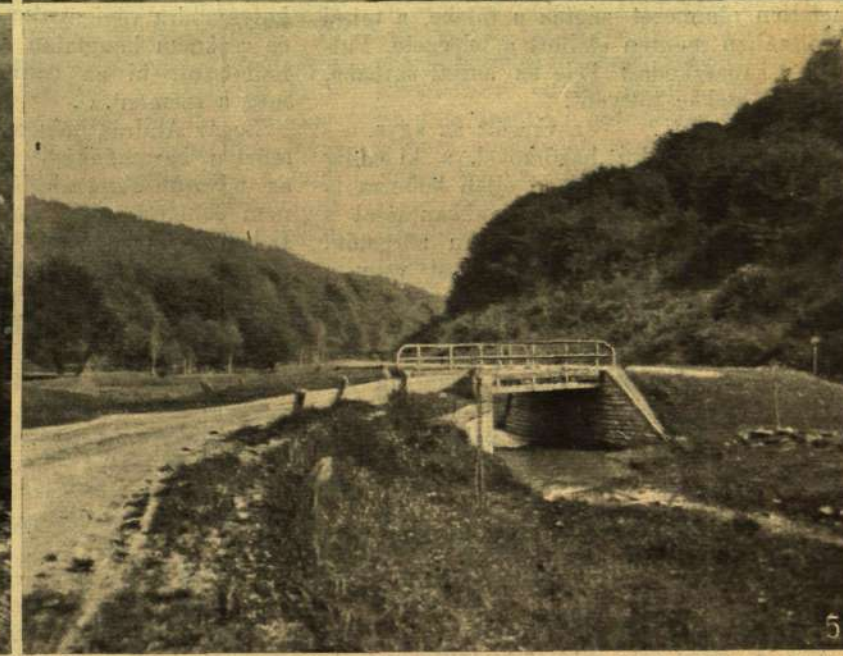
Környéke a jó bor hazája és a szép nyaraló. Főleg a pécsi püspöknek van itt néhány szép nyaralója. Ezek gyöngye Püspök

Szent-László. Egészen bent fekszik a Zengő méhében, egy bájos völgyben. A nyarat a püspök itt tölti rendszeren egész udvarával. Nem csoda! Egyike ez a legbájosabb, legcsöndesebb, tiszta levegőjű nyaraló tájaknak.

A Zengő környéke is igen szép. A turista talál itt jó utakat, menedékházakat, mert a Mecsek-egyesület gondosan ápolja e vidék útjait, hogy mindenkinek hozzáférhetővé tegye e szép vidéket.

Ma már vasúton mindenfelől jól megközelíthető, s magában Pécsváradon jó vendéglőket talál az utas, de a vidéken is tisztességesen ellátják az embert. Egy pár napot igen jól eltölthetünk itt, mert hol a kilátás nyújt ritka élvezetet, hol az erdőrengetegek, váromok, vizesékek. Annyi dalos madarak meg egy rakáson talán ritka helyen talál az ilyenekben gyönyörködni szerető utas. Messzebb vidékről is érdemes ide kirándulni, a pécsi-ek már úgyis régóta kedves kiránduló helye ez a bájos, derült, vonzó tájék.

Ruppert Antal.

1. A pécsváradai vártorony, a hol állítólag Vak Bélát rejtegették. — 2. Vizes és a Zengő vidékén. — 3. Tájnézet a Zengő vidékéről. — 4. A pécsi püspök nyaralója Szent Lászlón. — 5. Tájnézet a Zengő vidékéről.

A ZENGŐ VIDÉKE.

AZ APA.

Elbeszélés. — Irtá Szemere György.

I.

Az öreg Bogár András, a mint hajnalban az istálló felé iparkodott, hogy rendes szokása szerint ellássa a lovak dolgát, épen a szemétdombon, egy mozdulatlan emberi testet pillantott meg. Odament. Azonmód ráismert a hullára. Bögözi Mátyás volt, a falu első gazdája.

András ráhajolt a tetemre s bár a tagok merevsége elég világosan beszélt, kissé megráztotta a Bögözi karját:

— Gazduram, hej!... Nono, gazduram!

Majd átkarolta a gazdát derékon és átfordította a hátára, mert arccal lefelé feküdt. Bögözi Mátyásnak, a hirhedt, kevély, uszórás nagyparasztinak mély seb tátongott a torkán. Még benne volt a hegyes reszelő, a melylyel kiszorították testéből a lelkét. Igaz, hogy a markolata is alig látszott ki a sebből. Gyilkosa irtózatossan szenvedélyvel süttött le reá.

András istenes ember léteére keresztet vetett magára, bár igaz lelke szerint nem igen tudta sajnálni az életében erőszakos, gonosz embert. — Bocsásson meg nekem a nagy jó Isten, — motyogta, — mert az emberek nem igen fogtak utánam panaszkodni. Amen — tette hozzá s térdelő helyzetéből feltápászkodott.

Az első döbbenettől lenyűgözött érzés- és

gondolatvilága tulajdonképen csak most kezdett felszabadulni.

... Hogy került a hulla az ő szemétdombjára? Az ő portáján nem volt Bögözi Mátyás járatos. Világéletében kerülte, gyűlölte a gonosz embert, egynéhányszor össze is akasztotta vele a rudat s mindig ő lett a győztes, mert a gonoszoknak azon, a ki Istennel tart, nem fog a hatalmuk... És most itt fekszik mégis az ő portáján! Mákép ez nem történetelt meg, — nyíllalott át agyán a gyanú, — minthogy odaczipelte a gyilkosa. Hogy elhárítsa magáról a veszedelmet s őt keverje bajba.

Bogár András egy ideig mereven maga elé nézett, majd egy mélyet fohászodván, bele-suhintott a levegőbe. Ő Istennel tartott, nem félt senkitől. Viasszament a házba, hogy felköltse a fiát és menyét, a kik nála vagy egy órával tovább szoktak pihenni. Az álom szereti a fiatalságot s kerüli az öreg embert: a természet rendje ez.

András megrögzötte a fiatalok ajtaját. Nem kapott rá választ. Igen mélyen alhatnak a

«gyerekek». — vélte az apa s egy ideig ott állott az ajtóban, nem akarta a gyerekek hajnali álmát, a mi a legédesebb, megzavarni. Aztán mégis nekidurulta magát. Hulla fekszik a portáján, a szörnyű eset egy hajnali álomnál mégis fontosabb. Minden esetre azonnali gyors intézkedést kíván. Megnyomta a fakilincset s belépett a szobába.

A virágos perkalú függöny le volt eresztve, a nap sugara áttűzött ugyan rajta, de teljesen nem világította be a szobát. Azt legalább, a mit András látni akart, nem mutatta meg. Ám hiába húzta félre a gazda a virágos függönyt, a szabadon beözönlő napfény sem esett rá a fiatal házásokra. Az ágyuk üres volt. Nemhogy üres, de érintetlen is.

LÁNG LAJOS, A KIT A KIRÁLY BÁRÓI RANGRA EMELT.

Mi történt? Hol lehetnek? Az András szivéből egy súlyos óndarab ereszkedett lefelé s a lábában megállapodott. Szaladt volna kifelé gyerekei keresésére, de lezövekelte az ólom egy helybe. Kiabálni akart. A torka is felmondta a szolgálatot. Csak az agya kerekai berregtek még erősebben, mint máskor s egy hihetetlen rémünetet zúgtak a fülebe, a mitől borzalmában menten elállott a lélegzete. Fuldokolva kapaszkodott bele az asztal sarkába, majd egy székbe tottyant.

Hol a Puli? — zavargott az agya. — Mi történhetett a hú házórvól, a ki eddig még a portája előtt elhaladó éjjeli kóborra is figyelmessé tette őt egy kis vakantással s vérszöglettel jelezte a kapuján zörgetőt! Hogy engedhette a Puli a gyilkost vagy a meggyilkoltat az ő udvarára? — Élve nem, — hörögte András mély meggyőződéssel s összedvén minden erejét, kitámaszkodott az udvarra. Hamarosan ráakadt a Pulira, háza hú vén baktejére. Ott feküdt csakugyan élettelenül a rácsos kapu előtt, mereven, kékes, kilógó nyelvvel, azonmód látni lehetett rajta, hogy meg lett mérgezőve.

Uram Isten, ki mérgezte meg!
András nem mert gondolkozni. Betért a pitvarba s forró fejét belemártotta a vizes dézsába.

Uram Isten, mi történt itt? — Kiáltott fel újra, de most már nekierősködött s szabad-
jára eresztette agya gépezetét.

S a rémes mesét újra elberregtek neki agya kerekai kéréhetetlenül, szigorú logikával: Bögözi Máttyás megmérgezte a kutyát, hogy észrevétel nélkül a házába lopózhassék az éj leple alatt. A fia tetten kapta, illetve megneszelve, megragadta, leszúrta, aztán világgá ment feleségével. Nem más ölte meg az ő régi ellenségét, nem idegen ember cipelte hulláját a szemétdombjára, hogy ráhártsa a gyanút: az ő fia volt a tettes, az ő pompás, tüzesvérű, de jámbor, hatalmas erejű, de gyöngélelkű szerencsétlen fia!

II.

A Bogár András idegein a lelki fájdalomnak csak addig tartott a hatalma, a mig pompás őseréjű paraszt lelke a tépelődés zürzavarából az elhatározás tisztására nem jutott. Ez a zürzavar sem tartott sokáig nála, olyan egyenes volt a lelke, mint a zsinór. Egy pillanat alatt

megesínálta az egyenleget: ő vén, a fia és menyé fiatalok; ő lelte az élnivalóját, rég el volt készülve a halálra, a gyerekek csak most kezdenek élni. Az igazság az, hogy ő haljon meg előbb...

Bogár András, miután megtörölte vitzől csurgó haját, a fűkór elé állott s megfésülködött. A bajszáról sem felejtkezett meg: kipödörte. Mert csúnya az az ember, a ki elhagyja magát, nem becsüli meg azt, a mit Isten-től kapott. Új féhérműt már nem váltott András, mint rendszeren szokta, midőn a városba megy, csak a csizmáját kente meg kissé, mert igen avút színe volt. Felöltözöködvén, kiverte, majd megtömté a pipát és rágyújtott. Nyakba vette a szűrt és kilépett az udvarra, tempósan, öreges tisztességgel. A kapuban még megállott az életelen Pulinál s mélyszéges szomorúsággal elbúcsúzott tőle.

— Puli! Jó Pulika! — mondta s kivéve szájából a pipát, megbillentette kalapját.

Ekkor eszébe jutott, hogy nini, hiszen a lovagnak nem dobott szénát, az aprómarha is szonytún kodákol, hápog, gágog. És immár nincs senki a háznál, a ki gondjukat viselné. Már csak megkönyörül rajtuk addig

is, mig vissza nem érkeznek a gondviselőik. Szénát dobott a lovagnak, a mit azok hálás röhögő nyertéssel nyugtáztak... Az öreg gazdának elfacsarodott a szíve. Nyakába borult Sármanyinak és Rárónak s megcsókoltatta az ő hűséges munkatársait az élet mezején. És sirt és zokogott, midőn az öreg Sármany kutyamódra végignyalta az arcát. Könnytelen és csaknem hangtalan volt a zokogása: nem hallatszott ki az istállóból és nem látszott meg a szemén...

Bogár András még egy szakjót kukuricizát szórt a baromfiaknak, aztán ügyet sem vetve az udvaron terpeszkedő hullára, (az utcáról nem lehetett oda látni) kilépett az utcára. Lakatra verte a kaput s elindult gyalogosan a város felé. Pipája kialudt, tüzet csaholt belé, (ő még a kovás-taplós régi emberek közé tartozott), nyugodtan pófekelve rötta az utcát, derülten köszönt az őt köszöntőnek, a faluvégen még meg is állította a komáját, Csatosot: — Halodé, komám, hívséges emberem voltál mindég, részvétes rokonyom, osztályos cimborám, tüled elbúcsuzkodok.

Csatos nagyot nézett. Nem szokott az ő komája eféle érzékeny szavakkal foglalatostkodni.

— Hát hová mèn, komám?
— A városba menek.
— A mián még nem köll búcsuzkodni.
— De köll, mert ott maradok örökre.
— Azt bolondul teszi komám. Jó gyerekek a kendéi, szörörik kendet, szivesen eltartják hótig.

— Igaz, igaz, nem is mennék én, ha nem muszájna, de muszáj. Az éjjel agyoncsaptam Bögözit, mert fel akarta gyújtani a házunkat, hát megyek a törvényre; jobb szeretem így, mintha ő gyűne értem.

— A kiskésit, a Ponczusát! — káromkodta el magát Csatos, mialatt merőn fogta a komája szemét, — egy szót se hiszek én kendnek, mind csupa hazugság, a mit mondott.
— Hisz majd meglátja, komám. Isten áldja komám.

Bogár András tovább ballagott a város felé. Ő nem félt semmitől, mert Istennel tartott.

III.

Az elszánt, halálra kész apa furesát hallott a városban a törvényen, a hova önmagát gyilkosként bejelenteni ment. A bíró azt mondta

neki, hogy egy órával ezelőtt a fia is itt volt ugyanilyen járatban. Le is tartóztatták a fiatal szép asszonyával együtt, a ki erővel osztozkodni akar az ura sorsában, bünrészséggel vádolja magát, holott egész valója azt mutatja, hogy az ura gyilkosságáról mit sem tudott. Már ki is hallgatták őt s tiszser is rajtakapták a hazugságon.

Andrásnak a szemehéja se rezdült.
— Hát hazudik a fiam is, — mondta koményen a bíró szemébe nézve. — Bögözi Máttyást én tettem el a láb alól, mert régi ellenesem volt, rosz ember volt, árváknak, özvegyeknek hóhéja és mert meg akarta gyújtani a házamat.

A bíró fejét csóvalta hitetlenül. Aztán meghatottan kezet nyujtott az öreg parasztnak. Ember volt: belelátott a lelkekbe.

— Jól van, gazduram, letartóztatom kendet is, itt maradhat valameddig ki nem sül az igazság.

IV.

Kisült az igazság apróra. Bögözi Máttyás egy ezerkoronás vltót zsarolt ki a fiatal Bogár-nétól, a ki egyszer, még gyenge korában, az uszorás vágyának, illetve merényletének áldozatul esett. Bögözi azzal fenyegette a menyeeskét, hogy elárulja az urának. Csak a váltó s egy újabb találka segíthet rajta.

A szegény asszony rémületében aláírta a váltót, de a gonosztevő második kérését már nem teljesítette. Nem ment ki éjnek idején a pajtába, a hova zsarolójának találkat adott, hanem meggyónt az urának... Az aztán végzett a gonosz emberrel.

Az esküdtek felmentették ifjabb Bogár Andrást, de az öreg már nem élte meg fölmentését, az ítélet napja reggelén felakasztotta magát a mestergerendára.

A «gyermek» élnek ma is, de inkább csak az öreg kedvéért élnek, a ki egy levelet hagyott nekik hátra, a melyben megkérte őket, hogy ne vegyék szívékre a bűnt, nem a fia az igazi gyilkos, hanem a meggyilkolt. Igérjék meg neki, hogy boldogok lesznek, ha szabadon eresztik, s várnak egymásra, ha becsukják egy pár évre a fát.

A NŐK KAZINCZY ISKOLÁJÁBAN.

Volt egy nagy ébredő büszkeségű, hatalmas lendületű Magyarország: ez volt a XIX. század Magyarország. És volt egy másik, lemondó bágyadtságú: a XVIII. század. De az elernyedt szekulum vége felé hirtelen friss pezsgés zuhogt el a század csínyéből (Besenyei), majd egy irodalom-csínyvel megújult az izlés, nyelv, költészet: a Kazinczy kora ez.

Valóságos társadalmi újjáalakulás volt ez, a mely a nyugatról jött áramlatokból táplálkozott. Egyik gyökere a természetnek az az emberibb, megértőbb szerete, a melyet Rousseau sugározott ki műveiben. A természet evangéliuma — a mint Goethe R. Emile-jét nevezte — már nagyon érezte hatását a világ szellemi életében, mikor hozzánk eljutott. Nálunk azonban sajátos módon összekeverődik a rokkoló beteges, finomkodó természetérzékeléssel. És a mikor Angliában már ezerszer kigúnyolt jelszóvá lett a «kék harisnya», Franciaországban a «précieuses», akkor nálunk kiújul a Kazinczyék szentimentális érzéseiben.

Mindegy: természetszeretlet volt ez mégis. Igaz, hogy a «gessneri század» (Csokonai) a természetben magasabb esztetikai örömeiket lát, de ezeket hamis és affektált hangulatokban leli föl. A pásztoroköltészet minden bája, de minden szelvelgése és erőten férfiatlansága uralkodik a művészeteken. Az irodalomban egyszerre kedvelt műfaj lesz az idyll, mely a fiatalos lendületre csendes, méla melancholiát önt. A tájkép, a XVII. század nagy vívmányul vonul be a költészetbe ideális tájjaival, halk csörgézőz patakjaival, kéken meredező hegyeivel és affektált naivságu ligetekkel, melyeket a bús fülemile jajjal tölt be. — Enyhe, mozdulatlan levegő-égben, zöld világoskék vagy halványzárka színtelők között lunge szűkek járnak a minétek ósét: a rokkoló pásztoranczait. (L. Watteau híres képét: Menuet). És valóságos társadalmi érték volt «hallgatni őlve

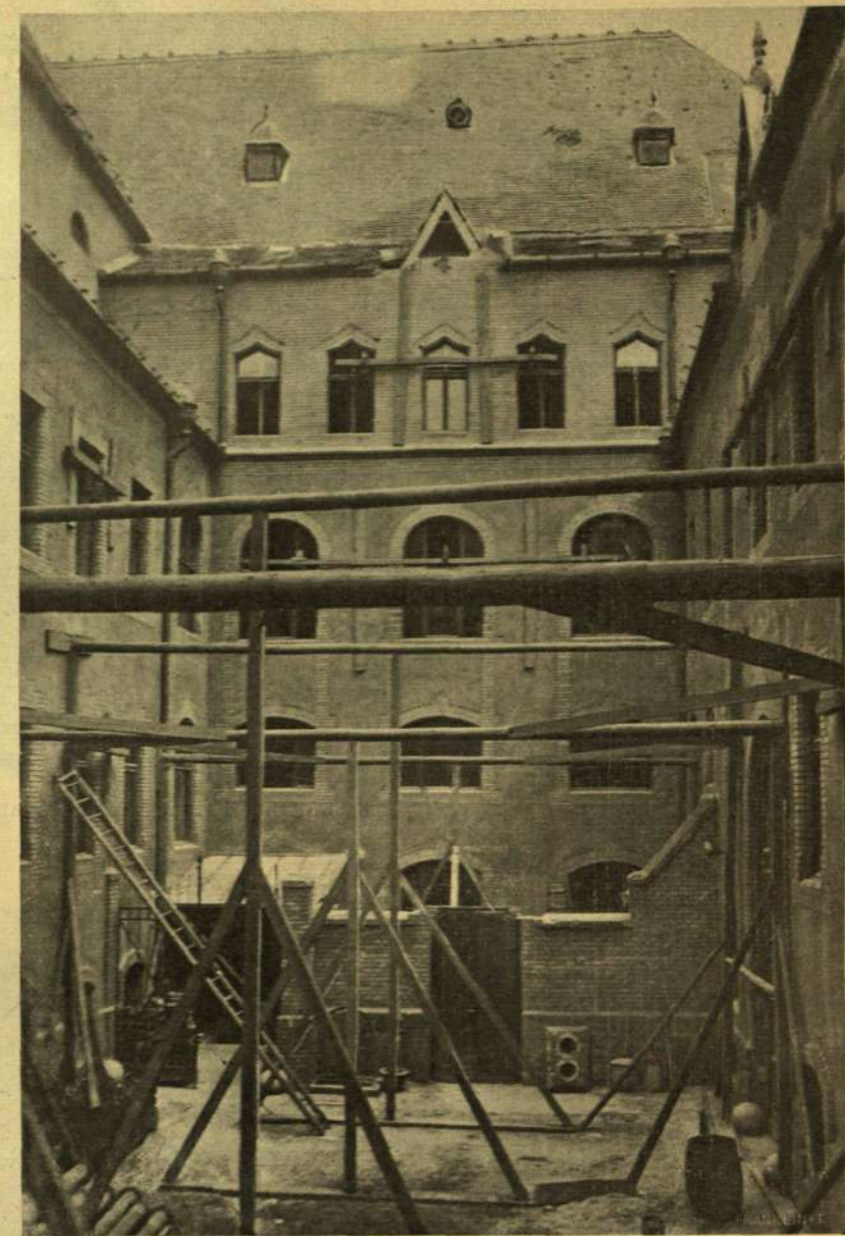
a füvesen a pásztor és a pásztorém». Szóval természetimádást proklamálnak, de teljesen elvonva a mindennapiáság érdességétől.

Az emberek, a kik előttünk tarkán elvonulnak, a legkülönbözőbb testi és lelki alkattal, gyakran erős, rusztkus testiséggel, mind-mind csupa túlfinomodott érzékenység. Egészen elvont dolgok, minők társalgás, nyelv, művészet valami konkrét értékhez jutnak. Esztéta lelkek voltak ezek, a kik nekünk érthetetlen rajongással beszélnek. A költészet légtelen szépségeit valóságos hiszterikus éragadattással szüresölik. Kazinczy Bécsset jártában a «fegyverházat» nem meri megnézni; borzad lelke — úgy mond — a gyilkos szerek látásától. Mikor kedvenceit költőit olvassa, fölfőlisikolt gyönyörűségében: «Egy királyi paloták magyar hölgye» (gróf Bethlen Adámné) legkedvesebb költeményét parkjában márványlapra véseti, hogy mindig olvashassa. És megnyit sírnak Werther századában az emberek!

Ez a szellemi légkör jobban megfelel a nőiség örök pszichéjének. Valóban az asszony lelki élete, a mely eddig alig jutott szóhoz az irodalomban, most mind hatalmasabban nyilatkozik meg. És jellemző, hogy utána mindjárt jelentkezik a szerelemre vágyó nő jogának propagandája is. (Talán épen egy nő: madame Staël műve az első). — Mindez csak természetes következménye a nő társadalmi helyzetének. Ő a társasélet középpontja, a melynek legfőbb öröme maga a társalgás. Társalgás a társalgásért, illetve művelődés a művelődésért egy-egy homme de goût és a nő között egészen elvontan, távol minden érzéki vonatkozástól. Egy érdekesebb könyv, festmény, csinosabb vers vagy más ilyen apró lelki szenzációk teszik a társaság élményeit, melynek tagjait irodalmi és művész eszményeik közönsége tartja össze — valóságos episztolomania vesz erőt az emberekben, a melynek nyomait ebben a korban Németországban is meg lehet találni. Nem is szólva Kazinczy hihetetlen számú leveleiről, csak azt említjük, hogy soha irodalmunkban több «költői levelet» kevesebb költői tehetséggel nem írtak az emberek. Rendesen egymásnak teljesen ismeretlen férfiak és nők leveleznek, a kik értéktelen irományokat néha ki is adják. — A nők, a Sophieak, Eugeniák, Iphigeniák, Ninonok és Polyxenák, közt nem egy akad, a kinek tudományzomja valóban meglepő (Gróf Gyulayné pl. görögül tanult). Önállóságukra jellemző az úgynevezett rózsarend (Rosenorden), melyet a kalandorok legzenialisabbika, a magyarországi Grossing Ferenc alapított. Erről az egyesületről sokat beszéltek azidőt, telve tájékozatlan borzadályllyal; wundermannereket, szellemlátókat kerestek tagjai közt, sőt azt is rebesgették, hogy a jezsuiták vezetése alatt áll. Amolyan női

szabadkőműves egyesület volt, titkossággal, de csak önképzőkörivel. Az egyes társaságok voltak a helyi rózsák, hol a tagok virágnéven (pl. Flóra von Blumenfeld) szólították egymást; üléseiket pedig sétáknak nevezték. A rózsák azonban gyorsan elhervadtak. A hatóság — az alapító szélbámossága miatt — mihamar feloszlatta.

Olvagatva finom leveleiket, lapozgatva ártatlan verseik közt, akár mily ezimikus felsőbbéggel itéljük is meg őket, megszállja a lelkünket csipkepoézisük fehér illata. Csupa harmonikus életet élő nők, a kiknek három vágyuk van: «das Leben hat keinen Wert ohne Tugend, ohne Liebe und ohne einen Busenfreund» erény, szeretet és főleg barátság. Csak a klasszikus kor messi homályából long felénk a baráti viszony ilyen nagy melegsége. A biedermeier emberek barátkozása sokszor volt önfeláldozás, mindig lelki egyesülés és igen gyakran több, mint szerelem. Ezért oly sürű a költőházasságok, a melyekben mindig több a lelki vonzalom, mint a testi. Ilyen volt Baesányi János házassága Baumberg Gabriellával, a bécsi közönség kedveljével. A temperamentumos Pálóczi Horváth Ádám harmadik neje, Kazinczy Klára szintén költőnő; Szemere Pál felesége is verselt Képlaky Vilma álneven stb. — És milyen érthetetlenül csodálatos a mai kor gyermeke előtt a Kazinczy Ferenc és Radvánszky Teréz magasabb rendű, impozszibilis barátsága. A költő huszonhat éves ifjú, mikor első levelei megérkeznek a Radvánszky kúriába, melyeket mind a három lány könnyekig meghatva olvasott és élete estéjén, a mikor egyszer-egyszer láthatta imádott Terézét, az ő hamisítatlan lelkesedésével írja: «Angyal ő s életemnek ismét volt egy boldog

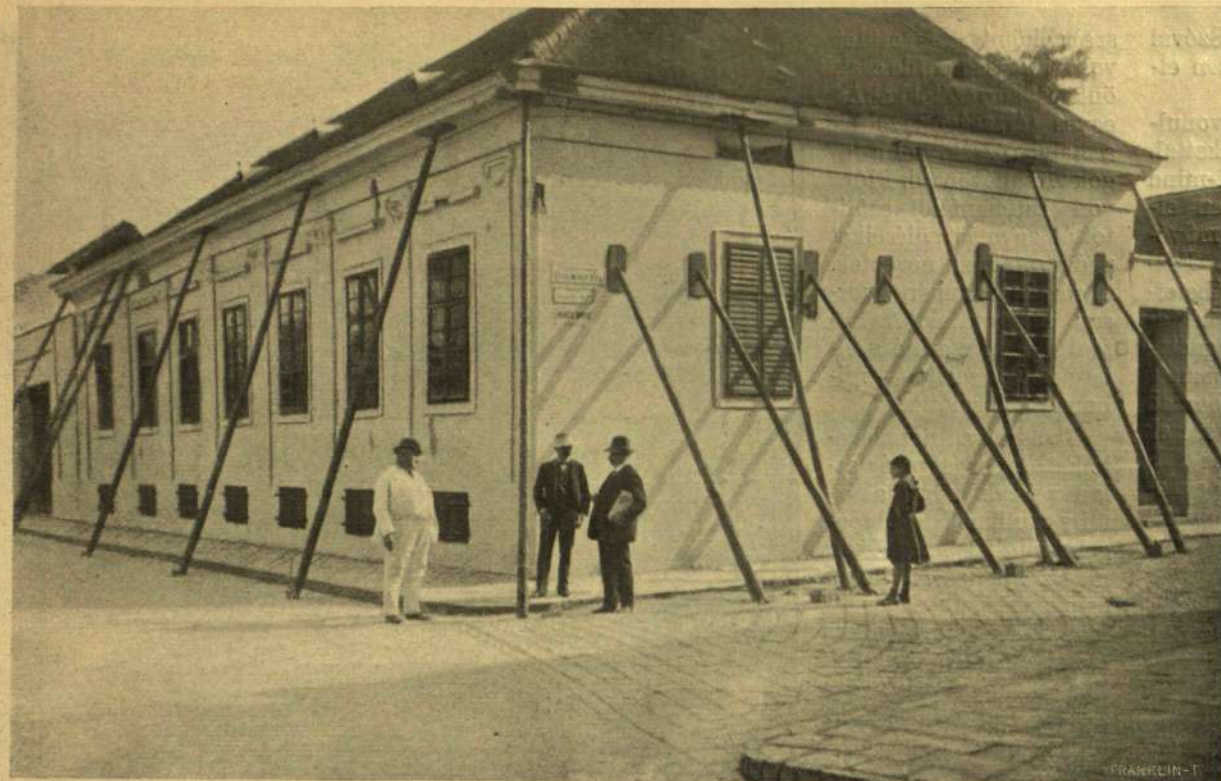
A VÁROSHÁZ UDVARA.

napja.» Költeményeiben, leveleiben a legexaltáltabb lelkesedéssel emlékszik meg az ő «tisztelt, szoros barátjáról». Életét általában úgy akarja berendezni, hogy mindenben Teréz képe lebegessen előtte. Mintha valami esztetikai fluidum áradna e szeretetreméltó egyéniségből, a hova emlékének aranykeze ér, menten költőség lesz a szürke élet legfakóbb jelensége is. — Mikor sinylódó, súlyos börtönében ül Kazinczy, titokban oltó-galyakat és csemetmágvakat csempesz ki s meghagyja öccsének, hogy «azt Fanny (Teréz leánya) szúrja be egy virágpusporba s úgy vidd Begmezzre, megírva nekem, hogy F. szúrta be. A Fanny magvára egy F, a Terézére egy C (a költő Cidli-nek becézte) lesz téve. S kérlek, el ne tévedsz». Csak a Kazinczy barátsága tudja belevinni érzeit a legaprobb dologba is. Annyira megy, hogy mikor imádottjának leánya lebegetszik, bizalmasan megkéri gróf Gyulayné, írja meg neki ószintén: «nem szenved-e úgy, mint az anyja szenvedett?... Nincs-e vas bába?» Van több ily intim barátnője pl. a szép Hirsgeist Ninon (báró Prónay Simonné), a kinek igazibb, emberibb képét egészen elmosódottá teszi a ráparazolt hallatlan dicseretek tömjénfüstje. De minde csak barátság! a költő a mellett szereti Sophieját és boldog sok gyermekű családapa («Kinder kann man, glaube ich, nie zu viel haben») — ő írja egy ízben viszonyainak bensőségére célozva, hogy azok a gazok, a kik el nem hiszik, hogy asszony és ferfi közt lehessen más neve a forró barátság, mint a mit a világ gyermekei szerellemnek neveznek (holott az sokszor, sőt többnyire csak pülya testiség), meg nem foghatják, hogy az valami egyéb lehessen, mint csak a tisztelt barátság. Teréz — írja — nem mulatozásra való asszony. Ennél sokkal több: egészen légtelen műzsája a költőnek.

Csoda-e, ha a műzsák maguk is belekortázkodnak mesterségükbe? Egészen elfelejtik, vagy meg akarják czafolni a Rousseau mondsát: «Les femmes, en general, n'aiment aucun art, ne connaissent aucun, et n'ont aucun genie.» A naiv stambuchposztól kezdve, melynek egész Európában ekkor volt a virágfakadása,

A LEBONOTT TORONY ZSINAGÓGA.

MEGTÁMASZTOTT HÁZ A BATHYÁNY-UTCÁBAN.

HÁZ JAVÍTÁSA A BERCSÉNYI-UTCÁBAN.

KATONAI SÁTOR ALATT BERENDEZETT LAKÁS AZ UTCÁN.

HÁZAK A NYÁR-UTCÁBAN.

EGY HÁZ JAVÍTÁSA A Klapka-UTCÁBAN.

SÁTORLAKÁS EGY UDVARBAN.

EGY RÉGI NÁDFÖDELES HÁZ A BELVÁROSBAN.

HÁZ A Klapka-UTCÁBAN.

ÖSSZEDÜLT HÁZ A KATONA JÓZSEF-UTCÁBAN.

A MALOM. — REMBRANDTNAK TULAJDONÍTOTT FESTMÉNY, MELYRŐL MOST KIDERÜLT, HOGY MÁS FESTETTE.

a teljesen művészi igényű önálló kötetekig minduntalan találkozunk a költők neveivel. Köztük a leghetesebb Dukai Takács Judit, az országzserte ismert, kedvelt Malvina, a kit első és legpoétikusabb irodalmi ünnepegyünkön, a keszthelyi Helikon ünnepén vesznek körül, nevére fát ültetnek, mint az akkor legdivatósabb költőknek: Csokonainak és Kisfaludy Sándornak. Az ő verseihez egészen jelentéktelen művecskéik sorakoznak. (Molnár Borbála, Kazinczy Klára, Fábrián Julianna, Takács Teréz stb.) Önök azt hiszik, hogy az asszonyi lélek finomságai szólnak belőlük. Az érdemes bályi Nagy Klára pl. nagyon kéri olvasóját, hogy ne vélekedjék rosszul ezen asszonyi gyengeségből származott munkájáról. Soha abban módja nem volt, hogy kiváló írókat olvashasson, «sőt a mi több, ez előtt három esztendővel még az A betűt se tudtam leírni, mint azok, a kik közelről esmérnek hiteles tanuim lehetnek.» Sűrű setéségekben tette meg tehát azokat a lépéseket, melyek után arra a kevés világhosszúra eljutott, a mely benne a versírásra való tüzet felgerjeszté. Szimbolikus nevű kötetében (M. Tempe) azonban nemcsak hogy a Kazinczy-modorban, in reinem Geschmacke des Altertums irt verseket nem találunk, hanem csupa fűzfa-rigmus, unalmas, bosszantó «költői levelek» (többek közt Csokonaihoz is), névnap felköszöntők és krónikás versek teszik tartalmát. («Egy 5 esztendő gyermeknek 10 esztendő Testvér Menye által lett szomorú esete.») — Körülbelül ilyen nyívó a többség esztétikai értéke is, melyekből, mint életükből is, a jó igyekezet, a szép iránti lelkesedés (e korszak fő mozgatója) mellett a próza lapos lapjai ásitának felénk.

Egy van köztük, a kinek művészi temperamentumú egyénisége elűt a biedermeier-élet langy sablonjától: Ujfalvi Krisztina. «Erdély e legelső kékharisnyás asszonyában» megvolt a költői egyéniség minden feltétele. Testi szépség, szellemes lelki élnétség, alakaltalan világyűlölet, szenvedő ábrándosság és realis életnézet, izzó, nagyon izzó vágyak. Közte s gróf Haller László között kölcsönös szerelem fejlődött, melyben a költő szive szinte felégett. Hogy a szerelmi ömlengéseknél tovább ment-e a viszony, azt biztosan nem tudhatjuk, de Krisztina érzelmei valóban nem mindennapi mélységűek voltak. Mikor ugyanis meghallotta, hogy szerelmes grófja mást vesz el, mintegy hogy a saját maga gyengeségét megbüntesse, egyik költő-barátjától felkérte, hogy válaszában ki számos udvarlói közül egyet férjeül. A leggritább, de a legzagdagabbra esett a választás, a kivel kisserződte, hogy teljes szabadság ad és szerelmére nem is tart igényt! Férjétől távol lassankint heged a nagy, az égő seb és kibontakozik pajzánkodó jókedve. Amazonas kezd öltözködni, magas kalapot visel. Férfiakkal ingerkedik. — Azután — állítólag — ferje súlyos betegsége idején megtörve és meg-

bocsájta, nagy betegének ápolgatásával a leány elhatározását expiálja az asszony. Eddig van, azután már nincs semmi, csak csendes, szelid melancholia, a mely hívja a halált:

Szenvedd szívem, szenvedd unalmidat,
Majd bevégzi a sors fájdalomidat:
Ott a hol már nem ad s el nem vehet,
S a hol senki sem sír, sem nem nevet.

Dr. Romics Géza.

EGY HIREK KÉPRŐL.

A mult héten egy rövidke hír alakjában hozták a napilapok azt az érdekes ujságot, hogy az egyik Rembrandtnak tulajdonított világhírű tájkép, mely egy dombtetőn álló malmot ábrázol, nem Rembrandt műve. Ez a hír azóta minden oldalról megerősítésre talált, több és több részlet jutott nyilvánosságra a fatális felfedezésről, mely a művészet minden barátjánál nagy érdeklődést keltett csakúgy, mint pár éve a hírhedté vált Velazquez Venus, vagy tavaly a Leonardónak tulajdonított viasz-szobor hamisítvány.

A felfedezés híre némi fájdalmas és kellemetlen érzést keltett, mert kétségtelen, hogy a kép köré fűződött dicsőség egy pillanat alatt szétfoszlott és egyvel kevesebb lett a nagy mester tájképeinek száma. Inkább egy új szerettünk volna felfedezve látni, mint egy régit elveszíteni, hiszen Rembrandt után összesen kilenc tájképet ábrázoló olajfestmény maradt, nem számítva a néki jog és ok nélkül tulajdonított tájképek tömegét, melyeknek egyike, az úgynevezett «Vizes táj», Berzevicsy Albert könyvében is mint eredeti Rembrandt-kép szerepel.

Nem mintha tájképei mást és többet mondanának, mint egyéb alkotásai, hanem mert korunk nagy és még korántsem kimerült vágyódása a tájképek iránt kétszeresen örül, ha kielégítést, a mi törekvésünk számos megoldásával már a mult nagy festőinél megtalálhatja. És Rembrandt esetében még nagyobb ez az érdeklődés. Hogyan állott az ő végtelenül éles realitásokat túlvilági fantáziával összeegyeztető lelke a természettel szemben? Milyen elemeit hangsúlyozta, mit hagyott el, mit tett hozzá? — Mindegyik képe azt feleli erre, hogy nem azt a külső világot festette ő, de tájképeibe is a maga lelkét adta; megmagyarázhatatlan titokzatoságot, bánatos és fájdalmas világberilyést.

És ime, egyik ilyen képe — nem az ő képe. Pedig kétségtelen, hogy ez a vöröslő égen sötétén rajzolódó malom, alatta az árnyéktakart domb, a csillagó vízben tükröződő fák komorsága mégis az ő lelkét lehel. Most a felfedezés után természetesen könnyű némi eltéréseket észrevenni a többi Rembrandt-tájképtől. A ki nem sajnálja valamely gyűjteményes munka segítségével az összehasonlítást, meg-

állapíthat egyet-mást. A többi kép sokkal fantasztikusabb, mozgalmasabb, kuszább. Thémáik megoldása nem oly egyszerű, mint ez a nyugodtan és hatásos számításal odaállított malom; az ég is oly szenvedő, oly mozgalmasan nyugtalan többi képein, míg itt egy nyugodt felület.

Az, hogy mégis sok van e képből az ő lelkéből, abban leli magyarázatát, hogy alkotója Hercules Seghers, a kinek kézeje minden kétséget kizárólag felismerhető a képen a firnisz letisztítása után, kortársra, sőt barátja és tanítványa volt a nagy álmodónak. Tulajdonképpen megelőzte őt hegyi tájképeivel és borongós síkságaival, melyeknek a festői hangulatot egy-egy áttörő fényugár adja meg, de később a viszony megváltozott, ő lett a fiatalabb követője. Határozottan erős tehetségű művész volt, nagy kortársához nem méltatlan. Rézkarczai, melyeket egy-két színnel nyomott, a legértékesebbek alkotásai között. Am hogy képei sem megvetendők, azt nemcsak ez a malomról festett, hanem az Uffizi képtárban őrzött erőteljes borongó hegyi tájképe is bizonyítja, melyet legújabb időkig szintén Rembrandtnak tulajdonítottak.

De bármennyire jók is ezek a képek, annyi kétségtelen, hogy a felfedezés pillanatában óriási érték semmisült meg. A képet Lansdowne marquistól vette Henry Frick new-yorki műkereskedő mintegy két és fél millió koronáért. Erősen barnult állapotban volt, sokszoros szürkült, sárgult mastix és kopal firniszréteg takarta. Nagy nekikészüléssel fogtak e rétegek eltávolításához: az eredmény egy illúzió megsemmisülése és a kép értékének óriási csökkenése volt.

Farkas Zoltán.

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK MUNKÁSLAKÓTELEPE.

A m. kir. államvasutak gépgyárának már 1869 óta volt egy kisebb, mintegy 100 család befogadómunkáslakótelepe a Kőbányai-úton, melyet azonban a gyár folytonos bővítése következtében lassankint körülépítettek műhely-épületekkel, úgy hogy a gyár fejlődését akadályozta, s ezért lebontását határozták el. Nehogy azonban az ott lakó munkások ki legyenek téve a fővárosi házbér-uzsorának és hogy minél több munkáscsalád kaphasson megfelelő és olcsó lakást, a gyár és a Tisztviselő telep között, a Simor-, Szapáry-, Golgota- és Delej-utczák által határolt telektömbön 4.800.000 kor. költséggel nagyszabású és modern munkáslakótelepet létesítettek.

A telep egy közös nagy udvarral bíró négyemeletes épületnégyzetet képez, melyben 645 — kevés kivétellel — egyszobás lakás van. Minden lakáshoz konyha, kamra, külön closet tartozik és a legtöbbször részben az utcára, részben az udvarra néző nyitott erkélye van, míg a földszintiek kis előkertet kaptak.

A lakások vízvezetékkel és automatával kapcsolatos gázfűzővel és gázlámpákkal vannak felszerelve. Az automata egy húszfilléres pénzdaráb bedobása után egy köbméter gázt szolgáltat, de befogad egyszerre 12 ilyen pénzdarábot is, úgy hogy a lakó a bérfizetés napján megválthatja egész heti gázszükségletét.

A lépcsőházakban emeletenkint csak 6 lakás csoportosul, melyek a ház többi részével nincsenek összeköttetésben s így a lakók meglehetősen el vannak egymástól különítve. Évi bérük az emeletenkint 210-tól 306 koronáig változik. Az év elején megtartott népszámláláskor 3005 lakója volt a telepnek.

A Golgota-út felől az udvarba benyúló épület első emeletén van a nagy étterem — fővárosunknak ezidőszereint legnagyobb terme — melyben padok, asztalok állnak azon munkások részére, kik úgy hozzák magukkal, vagy hoztatják ebédjüket, melyet az oldalfalakon lévő gázfűzőkön felmelegítenek.

Ebéd idő alatt a terem karzatán elhelyezett villamos hajtású orgonamű zenedarabokat játszik a munkások szórakoztatására. Ezen az erkélyen van még elhelyezve két vetítőgép álló és mozgatóképek részére, melyeket a munkásoknak tartani szokott ismeretterjesztő előadásokhoz használnak. Ebben a teremben tart-

ják meg a gyári összejöveteleket, multságokat; gondosan felszerelt szinpadján pedig a műkedvelői előadásokat.

A teremépület második emeletén van a munkások önművelődési körének helyisége, a hol olvasóterem, terjedelmes könyvtár, billiárd, sakk, dominó áll rendelkezésükre s itt tartják meg a zeneórákat és egyéb tanfolyamokat úgy a felnőttek, mint külön a gyermekek részére.

A félemeleten van a gyári tisztviselők kaszinója. A földszintet nagy vendéglőhelyiség foglalja el, jobbról-balról két fedett tekepályával.

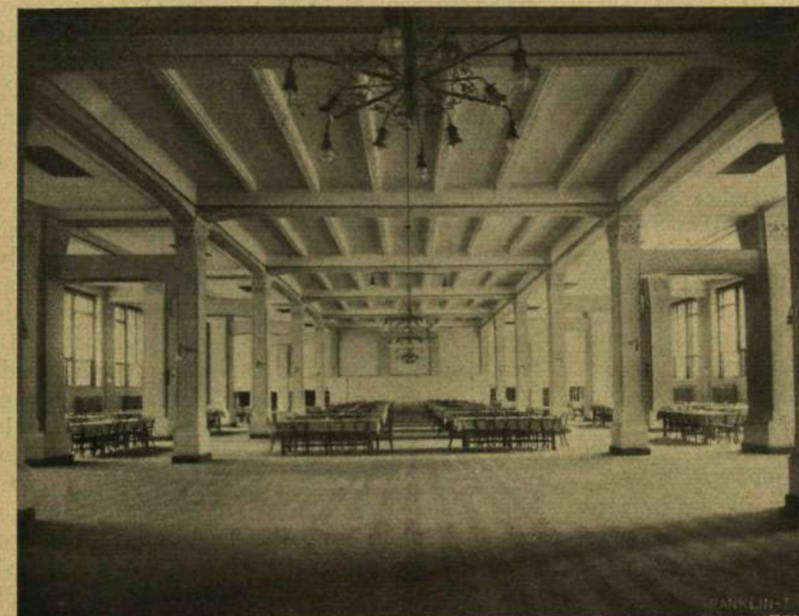
Az alagsorban van egy teljesen felszerelt fürdő gőzkazánal, medenczével, zuhanyokkal, kádakkal, masszázó- és pihenőhelyekkel. A fürdő használatá felmőtteknek 20 fillér, gyermekeknek 10 fillér. Egy év alatt 68.000-szer használták.

Igen érdekes a központi mosókonyha, a hol 24 teknősoport gőzzel fűtött üstökkel és minden hozzávaló felszereléssel áll a lakók rendelkezésére, a kik havonként kétszer, 20 fillér használati díjért vehetik igénybe. A kimosott ruha villamos hajtású centrífugális víztelenítőbe, onnan a gőzfűtésű szárítóba kerül, úgy hogy fél nap alatt egy család fehérneműje a mángorlást is beleszámítva vasalásra kerülhet.

Impozáns építmény a teremépületből kiemelkedő 55 méter magas viztorony, melybe a tervező építés a kazánház kéményét igen ügyesen belefoglalta. Ezen viztoronyra azért van szükség, mert a városi vízvezetéknek itt nincs mindig elég nyomása és így a negyedik

A TELEP A TISZTVISELŐTELEP FELŐL.

FÖLDSZINTI VENDÉGLŐ-HELYISÉG.

LANGYOS VIZ-MEDENCZE A GŐZFÜRDŐBEN.

NAGYTEREM AZ EMELETEN SZINPADDAL.

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK SIMOR-UTOZAI MUNKÁS-TELEPE.

emeleti lakók esetleg viz nélkül maradnának, azonkívül tűz esetén a gyári vízvezeték nyomását növelik vele.

A gyár összes tűzoltóinak itt kell lakniuk a telepen, kiket tűz esetén a gyári őrszobából a lakótelepen levő vészjelzővel riasztanak fel.

A lakótelepen a gyár által fenntartott ovoda is van, míg az iskolaköteles gyerekek nagy része a szemben levő Simor-utcai fővárosi iskolába jár.

Felejthetetlen szép képet nyújt a lakótelep nagypénteken és nagyszombaton este, midőn a szomszédos Kálvária néző összes ablakokban gyertyák égnek, bizonyítva azt, hogy a gyár munkásai között uralkodó hazafias szellem kivül tiszteletben tartják a vallásos értelet is.

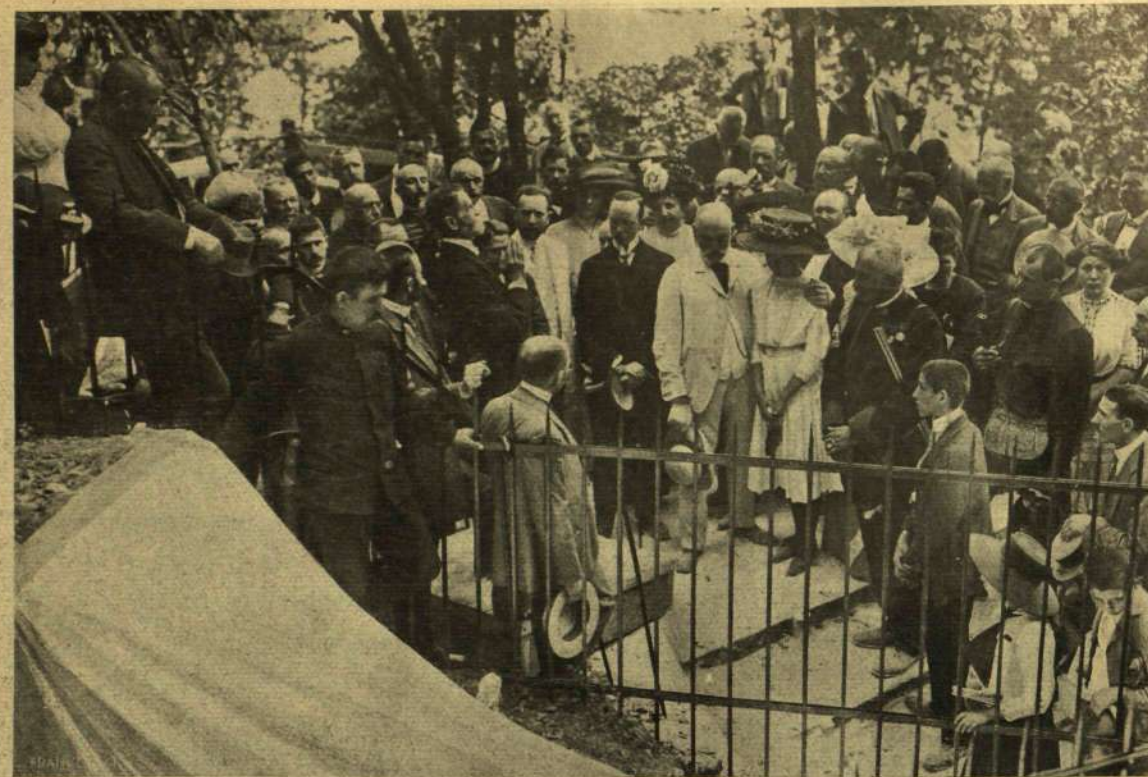
Jelenleg a drezdai nemzetközi higienikus kiállításon látható a munkástelep színes gipszmintája, metszetei és fényképfelvételei, bemutatva azt, hogy hazánk munkásjóléti intézmények dolgában is lépést tart az iparilag fejlett nyugati államokkal. Szieberth Imre.

REZÁNOV.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irtá Atherton Gertrude. Angolból fordította Esty Jánosné.

Rezánov bálmulva nézte a leány elhalványuló arcát, akaratlanul azon elmélkedett, vajjon mi változtathatta azt annyira el, ama hamiskás, meghatáson ártatlan arcától, a mely tegnap óta alhatatosan kísértett álmaiban. Most e rövid kérdéssel fordult felé.

BÁTHORY LÁSZLÓ KÖZÉPKORI BIBLIAFORDÍTÓ EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE A BUDAI HÁRSHEGYEN, AZON A BARLANGON, A HOL A HAGYOMÁNY SZERINT LAKOTT.

— Melyik önnök az a barátja, a kinek kis babát annyira szereti? Az ön leírása megkívántatta velem, hogy én is megismerjem őket.

— Elena amott, Gervasio mellett. — Egy fiatal nő felé mutatott, kinek szelíd barna szemeiből fájának méltósága mellett a fiatal anya büszkesége sugárzott, ki alig látszott idősebbnek nálánál, ha már formátlanná nem válik alakja. — Ha kívánja, elmehetünk hozzájuk együtt.

Szemeit ismét lesütötte, arca most már fehér volt. Rezanov tovább tapogatózott:

— Bocssáson meg, de csodálom, hogy szülei egy ilyen nőt, mint az a Róza, az ön közelébe engednek. Miért kell egy ilyen nyomorult teremtesnek panaszaival megsomorítania az ön boldog életét? — Több kárára, mint hasznára válhatik önnek.

Concha még mindig nem pillantott fel. — Nem hiszem, hogy szegény Róza bárkinek is kárára válhat. De talán mégis jobb lesz, ha elmegy máshová. Elég hosszú ideig volt már nálunk. Ellenszenvessé vált előttem. Késérű szemrehányást tesznek magának ezért, de nem tehetek róla. Bár sohasem látám többé.

— Mit mondott el önnek? — Concha hirtelen felpillantott. A férfi szemei lángoltak. A leány egész bizonyos volt abban, hogy valami orosz káromkodást nyomott el és önkénytelenül felé fordult, ajkai remegtek.

— Semmit — mormogta. — Én nem tudom — nem tudom. De nem akarom öt többé látni. Ó! Az élet milyen csodálatos és félelmetes lehet, sennor. Ön jól ismeri — én még oly kevéssé!

Rezanov sebesen szedte a lélegzetet, keze jéghideg lett. Egy pillanatig nem válaszolt. Aztán azon a sima udvarias hangon, melylyel minden alkalommal rendelkezett, így felelt:

— Az csak természetes, hogy itt ezen Árkádiában ön kevéssé ismeri még az életet. Én pedig azon reményben, hogy kegyes lesz legjobb barátai közé sorolni, azért fohászokodom, hogy bár soha meg ne ismerné. Igaza van sennorita — az élet igen csodálatos, lerombolja minden illúziókat — de néha érdekes is. Hígyjen szavaimnak, midőn azt állítom, hogy sohasem volt még csodálatosabb tapasztalatban részem, mint hogy itt, a világnak ez elhagyatott, távoli zugában, mely majdnem húszezer verstnyire van Európától — találkozzam egy tizenhét éves leánnyal, kiben feltalálom ugyanazon előkelő modort és kifejlődött értelmet, mint a minő a mostani basbleus-t jellemzi, a melletti annak bántó különzködése hiányával.

Concha csendesen dobolt ujjával az asztalon, Rezanov észrevette, mily határozottsággal szorítja össze gyengéd ajkait.

— Önnek teljesen jogában áll, sennor, engem komolyan nem venni — szólt végre szintoly sima, udvarias hangon, mint ő. — De viszont én kétségtelenül kevés hasznát látom értelmességemnek, ha arra nem tanítana, hogy az oly rejtélyekről, melyeket nem áll módomban megfejteni, egyszerűen nem veszek tudomást. Azzal, mit ön — életnek — nevez, aligha fog itt, a világ emez elfeledett zugában találkozni. Az életnek ilyen jelentőségű átalakulása, még aligha következik be az ön ifjúságom alatt. Ha ön húsz év múlva visszatér ide, hogy bennünket meglátogasson, engem ép oly elhizottnak fog találni, mint Elenát, a nap minden órájában serényen foglalkozkodik, mint most anyám — hacsak nem megyek feleségül Don William Sturgishoz és Bostonban nagy úri dáma nem lesz belőlem. És ez nem is volna megvetendő sors.

Rezanov, megvető tekintetét lövél a halvány arcú fiatalember felé, a ki alig evett és keserű féltékenységgel leste az asztalfőn ülő szép pár minden mozdulatát.

— Ön nem lesz annak az embernek a felesége — válaszolt röviden.

— Pedig rosszabbul is járhatnék — és Concha oly bájos pillantást röpített az érzékeny ifjú felé, hogy annak arcát elfutotta a vér. — Ön nem is képeli, mily jó és eszes ő. És én — Madre de Dios — oly nagyon unom már Kaliforniát.

— Pedig ön jelképezi ennek egy részét — én Kalifornia jövőjének symbolumát látom önben. Bár volna kisérletünkben szobrász is. Lemintáztatnám önt és a szobor talapzatára a Kalifornia szót véstném és felállítatnám ott messze kúnn a nagy sziget hegyfokán!

— Ez igen költői eszme, de valójában ön csak azt akarja ezzel mondani, hogy csupán egy csinos kis benszülött vagyok, kinek műveltségi foka a jövő generációban már általánossá fog válni. Ez pedig nem nagy vigasztalásul szolgál egy oly életmódban, melynek legizgatóbb mozzanatát egy idegen hajó érkezése, vagy egy új kormányzó beiktatása képezi. — Ezzel egy újabb mosolyt röpített Sturgis felé, a ki lelkesen emelte feléje poharát, a mit ő mosolyogva viszonzott. Néhány perczel később megadta a jelt, a vendégek felkeltek az asztaltól. Rezanov pedig gondolataiba mélyedten követte őt a Sala-ba.

X.

Midőn beléptek a sala-ba, Concha tapssal jelt adott, mire a vendégek a falhoz sorakoztak és a zenészek nagy lelkesedéssel felhangolták hangszereiket: a leány pedig sajátos hajlékony mozdulattal a terem közepére lebegett fejét hátrahajtottá, mintha nem lenne képes dúsz hajának terhét viselni; és Rezanov haragra lobbavá már majdnem azt várta, hogy ő

is a spanyol nők egy bizonyos fajtájának szokásához híven, csak a férfiak érzékeire kíván hatni: Concha azonban, miután néhány perczig felváltva picziny cipőjének, hol sarkával, hol hegyével, megkopogtatta a padlót, hirtelen parancsoló mozdulattal Ignáció Sal-nak intett. Ez mellette termett, kézenfogta őt és most mindketten ugyanazon módon kopogtatták a padlót. Majd hirtelen elváltak, hajlékony derekukat majdnem földig hajtották, eközben, hol külön-külön, hol együtt, kaczer gráciával folytatták a táncot, Ignáció szenvedélyes arcán csak úgy sugárzott a boldogság. A leány azonban hirtelen, általános meglepetésre félreintette táncosát, hátat fordított neki és második epedő udvarlóját Antonio Castro kapitányt, ugyanolyan parancsoló mozdulattal oldalához szólította, a leferrázott Don Ignáció, barátai gúnyos megjegyzéseitől kísérvé, visszavonult. Concha sajátos, bájos gráciájával eléje lebegett Castro-nak és kézenfogta őt, lassú mozdulatokkal körül lejtette vele a sala-t. Majd, midőn annak közepére érve könnyedén elváltak egymástól, mielőtt szédítő forgásban újra egyesülnének, táncosát szintoly hanyag kézmozdulattal, mint az előbbent elbocsátotta és ezúttal Sturgist intette magához. Újra felhangzott a vidám kacaj, az útjára bocsájított táncost diadalmasan követte a túlboldog kiválszított.

— Concha rendszeren valami meglepetést tartogat számunkra, — szólt Santiago Rezanov felé fordulva, kinek égett a szeme a lelkesedéstől. — A többi leány is szépen táncolja az El Son-t és a La Jota-t, az igaz, de Concha szivvel-lelékkel táncol, táncosa és a zenészek alig bírják követni. Most öné kerül a sor, sennor!

Rezanov ijedten mérlegelte a távolságot, mely az ajtótól választotta el.

— Isten őrizz! — kiáltott. — Semmit sem gyűlölök annyira, mint személyemmel föltűnést kelteni. A közönséges táncokban csak helytálló — de, hogy én ezzel próbálkozzam meg! Segítsen az Isten szerelmére kijutnom innen!

Santiago azonban, ki figyelemmel kísérte nővére mozdulatait, visszatartotta.

— Várjon, excellentiád még egy pillanatig, nem hinném, hogy újra táncost szereljen. Látom a mozdulatait, hogy az El Son-ba akar kezdeni, — úgy mint csak ő tudja azt el-táncolni.

Concha kétszer körüllejtette a sala-t Sturgissal és midőn ez boldogságában már a hetedik menyországra képzelte magát — ép oly hirtelen elbocsájította, mint a többi, megvetőleg nézte végig az összes jelen volt férfiakat és karjait bágyadtan leeresztette.

— Örülök, hogy nem választja William-ot, nekem jó barátom, de a spanyol tánc nem való amerikaiának.

Rezanov oly nagy érdeklődéssel várta a be-

következendőt, hogy elesodálkozott saját magán. Újra rabjává lett e bájos teremtes kiszámíthatlan szeszélyeinek. A zenészek most lassúbb tempóba kezdtek.

Concha felemelte szép fejét, szemeit álmatagon felvetette és oly méltóságos gráciával lejtett végig a termen, hogy Rezanov mintegy álomban újra a mádridi királyi palota követéségi termében képzelte magát, a mint ott, fiatalember korában egy udvari bálón részt vesz. Ott látta akkor táncolni Európa legelőkelőbb szépségeit, Európa legszertartásosabb udvaránál. Concha táncza most azt az illúziót keltette fel benne, mintha ő valamely rég elmult időben trónusát elhagyva, alattvalói és imádói gyönyörűségére táncolna.

Felemelte fehér, még alig fejlett karjait oly mozdulattal, mely maga volt a megtestesült grácia, oly kecsesen, oly előkelő bájjal hajlított karsú derekát, hogy ezzel inkább szűzies varázsszal, mintsem csábítóan hatott a férfiakra.

Le s felsiklott a termen előre, hátra, oly álmatag bájjal, mintha személyében testet öltött volna egy költői ábránd.

Kicsiny lábai mintha felbökön lebegnének, voltak pillanatok, midőn valósággal repülni látszott.

— Egy valóságos tündér! — szólt magában Rezanov lelkesülten. — Az ilyen nőkből lesznek a királynők.

Nem egyedül Concha tánczát figyelte érdekkel, de annak hatását a jelenvoltakra is.

A fiatal kaballerók eleinte csak szavakban adtak kifejezést bámulatuknak. Később már kiabáltak, doboltak, tapsoltak. Aztán, a mint a leány elért a szoba közepére és keble hullámozott, szemei csillagokként ragyogtak, piros ajkai szétrnyitáltak, — a már rég megbékült Don Ignáció hirtelen zsebébe nyúlt és egy marék ezüstpénzt dobott lábai elé. Ez volt a jel. Arany, ezüstpénzek, lánczok, órák, ékszerek, röpültek lábai elé, hogy ott figyelemre se méltassanak.

Rezanov, megdöbbenve azon tanakodott, vajjon ez a tánchoz tartozik-e és hogy ő is kövesse-e az általános példát? De midőn körüljártattaszemeit a fiatalembereken, kiket gyönyörű favoritájuk kecses táncza láttára, elfogott a szenvedélyes lelkesedés — és látta, mint Sturgis, miután hasztalanul eszeveszetteen kotorászott zsebeiben, letépett mellfodráról egy nagy igazgyöngyöt — már nem habozott többé!

Egyruhájának negyedik gombjára volt két szalagall megerősítve, egy kis aranykules, rangjának jelképezője, azt oldta le és mozdulatára figyelmessé lett Concha. Pillantásuk találkozott. Feléje dobta a csesebecsét és ő gépiesen kinyújtotta kezét és elkapta. Erre zavarodottan felkaczagott, hanyagul vállat vont, kecsesen bókolt vendégeinek és intett a zenészeknek, hagnának abba. Rezanov egy pillanat alatt mellette termett.

— Ön nagyon kifáradhatott, — szólt. — Feltétlenül ki kell jönnie a verandára, hogy ott megpihenjen.

— Menjünk, — szólt Concha közönyösen; — csakugyan ideje, hogy mindnyájan kimenjünk a szabad levegőre. Santiago mio, hozd el kérek a reboso-mat, a fehéret.

Santiago, ki jobban örült nővére diadalának mint ő maga, átadta a hosszú selyem écharpe-ot és Rezanov kivette őt bálulói köréből.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Volt idő, a mikor, ha a törvényhozás termében fölrobbant az indulat és olyan dolog történt, a mit a *sajnálatos* jelzővel szoktuk minősíteni, az emberek azonnal elfutotta a kétségbeesés. *Táncot* láttak az esetben, a *parlamentarizmus hanyatlásáról* beszéltek és a törvényhozás méltóságának pusztulásán sopánkodtak.

Mikor volt az első parlamenti botrány, a mely ilyen érzéseket mozgított meg és ilyen gondolatokat indított el az emberekben, nem emlékszem rá éppen azért, mert az első semmiesetre se maradt huzamos ideig egyedül valónak, sőt — nemcsak a magyar parlamentről beszélünk — a szokatlansága is meglehetősen megkopott. Ma már aligha van parlament Európában, a melynek a naplói ilyen *sajnálatos* események emlékét ne

A BRÁNDEISI KASTÉLY, MELYET A KIRÁLY KÁROLY FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEGZ MENTASSZONYÁNAK, ZITA FÁRMAI HERCEGNŐNEK ADOTT NÁSZAJÁNDÉKUL.

öriznék vagy mellőznék. A bécsi Reichsratnak egész verekedő ciklusai voltak, legalább egy-egy dulakodással a ciklus minden ülésén. Ezzel a nevezetes ciklussal körülbelül egy időben a *római Monte-Citorión* is hasonló jelenetek folytak le és volt ülés, a mely őt véres sebesüléssel végződött. A francia parlament falai is sűrűn láttak olyan jeleneteket, a melyek úgy első pillantásra nem igen hasonlítanak törvényhozási munkához és a melyek között nem volt az utolsó, de az első se az, a mikor Syveton képviselő enyhén szóva tettegesen inzultálta a hadügyminisztert, *André* tábornokot. Hasonló módon feledkezett meg magáról egy royalista politikussal Baudry d'Asson gróffal szemben *Constans* államtitkár, a kit sokat emlegetett *«vaskezesnek»* illetően használata nem akadályozott meg abban, hogy később még belügy-minisztere, azután pedig konstantinápolyi nagykövete legyen Franciaországban. Az új török parlament egy hónapos se volt még, a mikor már obstrukciót és dulakodást is produkált. És hogy utoljára az elsőt említsük, még csak néhány napja, hogy az angol képviselőházban, a parlamentek parlamentjében, a mely nem veszi roz néven, ha a *világ legelőkelőbb klubjának*, a legizgatóbb gentlemenek zártkörű társaságának emlegetik, olyan vihar tombolt, hogy az ellenzék vezérkara másnap kötelességének érezte egy, a szóhoz nem engedett miniszterelnöknek átnyújtott jegyzékben tagadni meg a szolidaritást a szintén *«sajnálatos»* sócnák rendezőivel és szereplőivel.

No már most mit látunk? Azt-e, hogy ezek és a hasonló jelenetek valóban beteggé tették és méltóságunkban, tekintélyünkben aláásták-e a parlamenteket, a melyeknek a falai között, hogy ezt a grációzus szót használjuk, *«lejtáztódtak»*? Lefokozódott-e a parlamentek ereje a parlamentek *jó modorának* lefokozódásával arányosan? Kisebb lett-e a képviselőség tekintélye és a mi azzal feltétlenül együtt kellett volna, hogy járjon, megcsökkent-e a nemzetek tanácsában való részvétel kívánatossága és vonzó ereje? E szónak nem csupán finanziaális értelmében, de abban az értelemben is: olesőbb lett-e a mandátum? Kevesebb-e azok száma, a kik pályáznak rá, ha alkalom nyílik és vágyakoznak utánna? Elvesztették-e a kedvüket a legelőkelőbbek, a legjobbak, a legkényesebbek és a legfinnyásabb izléstiek is attól, hogy a legkevésbé épületes jelenetek után is bentmaradjanak a parlamentekben vagy oda törekedjenek?

Úgy-e, hogy ezekre a kérdésekre nem lehet

igennel felelni. Se a parlamentek méltóságának, se a képviselőség tekintélyének nem használtak és nem használnak a turbulens scéna, az indulat-robbanások, de valami nagy erővel nem is ártanak. A minék az az igen egyszerű magyarázata, hogy az intézmények tartalmi karakterének van — vagy legalább is kell, hogy legyen — szabályozó ereje az emberek társaságos viselkedésére, de ez a viselkedés nem igen gyakorolható elhatározó befolyást az intézmények tartalmi karakterének befolyásolására. Hogy egy kissé triviális példával éljünk, a legfinomabb kávéház is csak kávéház marad, ha a vendégek úgy viselkednek is benne, mintha templomban lennének. Azok az emberek, a kik egy-egy parlamenti botrány, vagy szabatosabban szólva: a parlamentben történt botrány után mindjárt a parlamentarizmus leromlásáról vagy süllyedéséről beszélnek, bizonyára maguk se akceptálnák azt a tételt, hogy a parlamentarizmus lényege a törvényhozók jó modora és viselkedésbeli fegyelmezettsége lenne. Kétségtelen, hogy az nem áll ellentétben a parlament karakterével, sőt a legnagyobb mértékben harmónikus vele és elemien elvárható ott, a hol egy nemzet választottjai egy nemzet sorsát érintő, tehát a tartalmában ünnepien komoly munkát végeznek. De ha ennek a szempontnak nagyobb, döntőbb jelentősége lenne, mint a mekkora van, akkor a világszerte domináló törekvés nem a megszorítás, hanem az itélő erő és képesség szigorú mérlegelésével a megrostatása, tehát megcsökkentése lenne annak az elemnek, a mely a parlamenteket összeállítja. Az ugyanis kétségtelen, hogy mennél nagyobb lesz a választók tömege, mennél mélyebbre viszi le a parlamentek összeállításába való beavatkozás jogát, annál kevésbé lesz a választásnál mérlegelés anyaga, hogy a kit az ország tanácsába küldjenek, a társaságos érintkezésnek miféle készségével rendelkezik. Sőt, a sok a személyes tulajdonságok, melyek inkább alkalmassak a tömeg kedvének megnyerésére, mint a viselkedésben való fegyelem respektálására, a hangosság, a lobogó temperamentum, a mutatós virtus, még szélesebben és kiadósabban fognak érvényesülni, mint idáig.

Ezzel nem akarunk a világról se a liberális és demokratikus haladás törekvései ellen nyilatkozni. Sőt még azt se mondjuk vele, hogy a parlamentnek akár erkölcsi, vagy akár értelmi színvonalát összetétele ható erőinek meggyarapodása le fogja szállítani. A jó módor is érték, de magában nem teszi értékes emberré azt, a kinek ez az egyetlen

értéke és viszont nem teszi értéktelenné azt a különben tartalmas embert, a kinek ez az egyetlen foglalatossága. Hiszen a parlamentekben előfordult botrányok statisztikája nyilván mutatja, hogy a bennük való részességben testvériesen osztozkodnak olyan emberek, a kiktől nem volt túlságosan meglepő, hogy magukról megkezdtek és olyanok, a kik a robbanás múltján bizonyára maguk se tudták magukkal megértetni, hogy velük ilyen dolog megeshetett.

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a parlament termében néhány száz ember van együtt, a kinek az a rendeltetésük, hogy vitát folytatassanak egymással. Néhány száz ember, a kiket a heterogeneitás egész sorozata, nemcsak az olvek, eszmék, meggyőződések és törekvések, hanem a társadalmi és kulturális fölkészültség és a mi a legtöbbet megmagyaráz: a temperamentumok különbözősége is elválaszt egymástól. Nem is szólva arról, hogy egy parlament mozgalmában mennyi, sorsában az alakulásokhoz kötött különböző minősítési ambíció exponálódik, csak a temperamentumok különbözősége is szinte kimeríthetetlen bányája vagy raktára a robbanó-anyagoknak. Az egyiket egész a lelke mélyéig égő és minden vérsóppjéttől fölforraló állandó, emésztő tűzben tartja az, a mi a másiknak egy idegét se hozza rezgésre. Emézt mulattatja a másiknak izgatott mozgékonyasága, amaz fölhaborítja, sérti és sokszor magánkívül hozza ennek — szerinte ciznikus vagy gúnyos — közömbössége. Az egyik trefás és maliciozus természetű: a másik olyan ember, a ki nem kedveli, nem érti és nem is túri a trefát. Azután, mint minden állandóbb összeheteli társaságban, a parlamentben is fészket rak a kipecczés hajlandósága. Valakit, a kit erre valami túlságosan kidomporodó tulajdonsága alkalmassá segít, megtesznek *atának*, többé-kevésbé sikerült élmésségek czégtáblájának. Viseli a sorsát, a meddig győzi filozófiával, de mint ezek az emberek nem is mindig a legnagyobb filozófusok akadémiájából valók, egyszerre csak elúlna és a nyilvesszőre dum-dum golyóval lő vissza. De ki

győzne számba venni és felsorolni minden gyújtóaknát, a mely a parlamenti tárgyalások fölülte alatt úszdógal, hogy megérintetvén, fölrobbanjon, a nyugodt tanácskozás hajóját zétvesztse és a törvényhozó munka hullámain viharzóvá korbácsolja. Ismételten ismétljük, hogy a lelki fejelemeltség: az indulatok lebirásának tudománya fontos eleme a politikai képességnek, tehát nagyon odavaló erény, a hol politikát csinálnak. De ha ez a virtus néha el is hágy egy-egy politikust, ez még nem jelenti magának a parlamentnek szervezeti megrongálódását vagy betegségét mindaddig, a míg elég energia, elég rugalmasság van benne a méltóságán esett érintés nyomtalanán tevésére. Ezt a repéről munkát leghatásosabban és legteljesebben természetesen azok végezhetik el, a kik miatt szükségessé vált. E tekintetben érdemes följegyezni, hogy a magyar parlamentben még nem akadt képviselő, a ki a lojalitásnak ezt a kötelességét megtagadta volna.

Szigma.

Előfizetési föltételeink:

A 'Vasárnapi Ujság' negyedévre 5 korona, fél évre 10 korona.

A 'Vasárnapi Ujság' a 'Világkrónika'-val negyedévre 6 korona, fél évre 12 korona.

Az előfizetések a 'Vasárnapi Ujság' kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A 'Budapesti Szemle' most megjelent augusztusi számának élén Hegedűs István emlékezése van gróf Teleki Lászlóról, születésének századik, halálának ötvenedik évfordulójára. Haraszt Gyula terjedelmesebb tanulmányban ismerteti Rostand, a *Cyranos* szerzője életét és költészetét. Kármán Mór folytatja beható és magvas tanulmányát a nemzeti nevelés eszméinek kialakulásáról 1848-ig. Voinovich Géza az Othellóról írt tanulmányt *Emma, Jókay* Lajos novellája, egy bokréta finom vers *Somkúti* fordításában, a *Szemle* rovatban Riedl Frigyes cikke a Bánk bán ber-

lini bukásáról, Nagy Elek cikke az olasz politikai pártviszonyokról, az *Értesítő* rovatban több magyar könyv ismeretése egészítik ki a szám tartalmát. A *Budapesti Szemle* Berzevics Albert és Beothy Zsolt közreműködésével Voinovich Géza szerkeszti a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára fél évre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Oberammergau. A világhírű bajor faluról, a melybe az odavaló parasztok passziójátékaik csödtik az idegenek tömegeit, csinos kis könyvecskét írt Homonnai Albert, a kinek nevét a szinpadról ismerheti az olvasó. Nem egyszerű ismeretterjesztő leírása Oberammergaunak és játékaiknak, nem is merő szépirodalmi hangulatok, hanem a kettőnek összevegyítése, — az író előtt alighanem Heine utiképei lebeghettek; ezektől tanulhatta az elmesélő, hol trefás, hol hangulataiba elmélyedő elkomolyodó előadást, az önmagával és saját érzéseivel tréfálkozó hangot. Ebben a formában azonban igen érdekes, erősen egyéni színezetű és jó megfigyeléssel látott jellemzése és kritikája van az oberammergau paraszti játékaiknak. Formai érdekességén kívül ez adja becset a vonzó és formás kis könyvnek, a mely mint olvasmány is kellemes és szórakoztató.

Ujságírók almanachja. Ugen tetszetős külső kontóban jelent meg az idén az Ujságírók almanachja. Szabados Sándor és Kötös Leo szerkesztették a *Zuboly* (Bányai Elemér) volt a főmunkatársa. Tartalma teljesen aktuális: a közélet, az irodalom és az ujságírás egész tömeg munkásának nyilatkozatai különböző aktuális kérdésekről: a szabadgondolkodásról, az irodalmi vezetéséről s más tárgyakról. Egy nagyon érdekes és értékes fejezet különböző nevezetes magyar írók irodalmi hagyatékáról szól, egy másikban pedig egy sereg magyar író és ujságíró mondja el önéletrajzát. Sok arckép is tartkítja a könyvet, melynek művészi czímlapját Kozma Lajos rajzolta.

A 'Jó Pajtás', Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, augusztus 13-iki számába *Abonyi* Emil írt verset, *Szabóné* Nógáll Janka és *Zsoldos* László elbeszélést, *Sebők* Zsigmond, *Dörmögő* Dörmötör títai utazását írja meg. *Elek nagyapó* kedves mesét mond, *Baranski* László csinos képet rajzolt, *Zsiga* bácsi mulattató történetet beszél el, *Zsoldos* László folytatja regényét. A *Kis Krónika* rovat aktualitásai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás* a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2.50 fillér, félév-

re öt korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fill. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

Új könyvek. Oberammergau. Irtá Homonnai Albert. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia). *Budapesti Ujságírók egyesülete almanachja* 1911. Budapest.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: BÖHM JAKAB, volt 48-as honvéd, 90 éves korában Keszthelyen. — ZARÁNDY A. GÁSPÁR okleveles főlevéltáros Garamkövesden. — DÖR R. SÓMA, volt országgyűlési képviselő, 87 éves korában Ujegyháza. — HADA SÁNDOR beregráki nyug. igazgató-tanító s a megyei elemi általános tanítóegyesület volt alelnöke, 63 éves korában Országgyűlésben. — BALINT FERENCZ szentferenczrendi szerzetes, hitoktató, 71 éves korában Jászberényben. — LEGENYI PINTÉR JÓZSEF, nyug. főszolgabíró, Munkács város pénztárosa, a munkács néphaz igazgatósági s az állami elemi iskolák gondnokágának tagja, 67 éves korában Munkács. — Kisbistercei és medvezei URSZINY ARNOLD gyógyszerész, a váci ev. egyház felügyelője, 53 éves korában Vác. — DR. TAKÁTS ZOLTÁN nyug. budapesti rendezőkapitány, Budapest. — KELLER OTTÓ, a budapesti állami színházak műszaki felügyelője, 53 éves korában Budapest. — ID. HALTS LAJOS, gróf Csáky Vidor uradalmának nyug. főkönyvelője, 76 éves korában Iglón. — KORMÓZTI JÓZSEF, 60 éves korában Kecskeméten. — CHORN SÓMA magánczó, 66 éves korában Budapest. — ROHR FERENCZ magánczó, 75 éves korában Budapest.

ÖZV. HORVÁTH LAJOSNÉ, szül. Klára Juliánna, 84 éves korában Sárobgárdon. — Udvardi és kossuthfalvi özv. KOSSUTH GÁBORNÉ, szül. pazonyi Elek Jozefa, 69 éves korában Szatmáron. — ÖZV. KOVÁCS GERGELYNÉ, szül. Lacza Rebeka háztulajdonosnő, 59 éves korában Budapest. — BANCZIK SÁMUELNÉ, szül. Bulla Mária, 49 éves korában Rimakövesden. — VIMENTAL ANTALNÉ, szül. Prokop Julia Budapest. — JÁKI TÓTH JÓZSEFNÉ, szül. Polák Adelin, 33 éves korában Budapest. — OSENDIS VIKTORNÉ dr.-né, szül. Kerekes Matika, 20 éves korában Tarvalcon. — VACZLAV IRENNÉ, 16 éves korában Budapest. — ESZTERGÁLYOS MARIOT polgári iskolai tanuló, Esztergályos Károly és felesége, 14 éves leánya Ács községben.

EGYVELEG.

* A férfiruhák reformja. Berlinben egy társulat alakult, mely a férfiruhák reformját tűzte ki céljául. A társulat ugyanis a mai férfiföltözetet egyrészt alkalmatlannak, másrészt izléstelennek és higiénikus szempontból kifogásolhatónak tartja. Még teljesen meghatározott új viseletmódot nem jelölt meg, ez még sok próbát és tanulmányt igényel, de mint előre látható, az új öltözet a mellyt nélközöni fogja s a pantalló helyébe a rövid, térdigérő nadrág fog lépni.

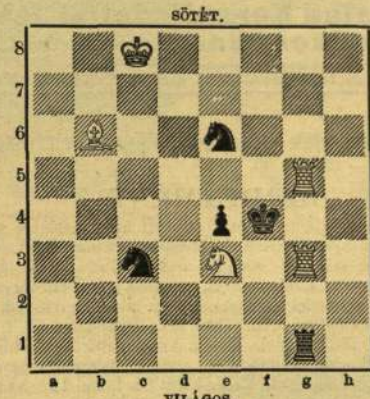
Szálló igék. Rósszaj (arcebörpó), Osen (fogápoló) és Tanningene (hajfestő) szavak. A Czerny J. Antal czég leiskerültébb gyártmányát és minden más szer fölélt előnyben részesülnek. Kaphatók minden gyógyszerárban, illatszertüzletben stb.

A Kocsisárnyok értesíti a t. közönséget, hogy iroda és raktár helyiséget, mely eddig VII. ker., Rákóczi-ut. 72. sz. alatt volt, a mai naptól IX. ker., Köztelek-utca 4. sz. alá helyezte át, hol a legmodernebb kocsik állanak mindenféle kivételben a t. vevőközönség rendelkezésére.

Sárga János cs. és kir. udvari szállító ékszerész budapesti főüzlete Kisyó-tér 5. sz. alatt megnyit. Kolozsvári üzlete és gyára változatlanul megmarad ug, hogy rendelések mindkét üzletből elintézését nyerne. Arjegyzéki lapunkra való hivatkozással ingyen és bérmentve.

SAKKJÁTÉK.

2757. számú feladvány Spóner Andortól, Nagylomnic.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2753. számú feladvány megfejtése Herlad S. től.

Világos. Sötét. Világos a. Sötét. 1. Va3-e8 Kcs3-d8 (a,b) 1. ... a4-b3 2. Fb6-c7 + stb. 2. He6-c5 + stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Sark Vilmos. — A 'Budapesti Sakk-kör'. — A 'Budapesti III. ker. Sakk-kör'. — Lukács Antal. — Wyszogrod Pál. — Beer Mór. — Götllé István (Budapest). — Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffner Antal (Léptövd). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A 'Győri Sakk-kör'. — Székely Jenő. — Mészáros József (Győr). — A 'Zborói Társaság'. — A 'Kállosai Katholikus Kör'. — Fehérszék Miklós (Zirc). — H. Hubay Bertalan (Bodadújfal). — A 'Dunaföldvári Egyenlőség Kör'. — (Dunaföldvár). — Baross Mihály (Biharvánd). — Csokolai István (Hajdúhadháza). — A 'Leibetic Gasztrosz Kassinós (Leibitz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — A 'Csengeri Csaszinos (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesvárs). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Pátkó Imre (Talpas).

Szerkesztői üzenetek.

Kis pontok. A zsoltáros hangot a kezdetén elég jól megüti, de aztán eljött s a végén az erős kitérésnek elreked a hangja. Gondolatok bucsujárása. Nem látjuk benne a fejlődést: egy helyben marad évek óta a minden dolga még inkább fölben maradnak látásuk, mint azelőtt. Szonett. A szonett-írásból legalább némi verstehnikai biztonság és nyelvbéli művészet kell s ezeknek hiányát nem lehet cizra szavak egymásra alkalmazásával leplezni. A réten. Vágy. Nagyon is igénytelen dalok, nem bírnák a nagyközönség érdeklődését fölkelteni.

KÉPTALÁNY.

A 29-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A csel szentesíti az eszközt.

Feloldó szerkesztő: Hottsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivat al: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

FOULARD-SELYEM

méterenként 1.15 koronától feljebb bluzokra és ruhákra. Bőr- és vasmintve a megrendelőhöz szállítva. Ózadag mintagyűteményt postafordulattal küld Henneberg selyemgy. Zúrich.

Lohr Mária (Kronfusz) Flókok: IV. Kossuth-utca 14. VI. Eökt-ut. 6. sz. V. Harmasod-utca 4. VI. Andrássy-ut. 10. sz. VII. Tuzs-kört 20. sz. VIII. József-kört 2. sz. Alap. 1897. csipke-, vegytisztító-, kolmfestő-, szőnyegporoló- és szőrmegővő gyári-intézet. * * * Telefon 57-08. Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

A legjobb és legszebb gummi eső kápenyegek kaphatók az Egyesült Ruggyaláru Gyárak Harburg-Wien ezelőtt Menier J.N.Reithoffer kerekében BUDAPEST Telefon 68-54. VI. Andrássy-út 6.

A virágzó gyermekek százai

hálnak el nyaranta hányás- és hasmenésben. Ez ellen a legjobb óvat nyújtja a ceceemő rendez táplálása 'Kufek'-vel és tejjel. 'Kufek'-a tejet könnyebben emészthető teszi és elejét veszi a bélerjedésnek. Egyáltalán a 'Kufek'- és annak gazdag tápejeje az egész szervezetet és így a gyomrot és a belet is ellenállóbbá teszi a betegségek csíráival szemben.

Neuraszhol

törv. védve. Leghatásosabb erősítő szer nemi neurasthenia eseteiben. Külső használatra. Bittos siker! Ara üvegenként 12 korona, orvosi használati utastíssal. Kapható a föltárustónál: Apoth. zum goldenen Hirschen Wien, I. Kohlmarkt és minden gyógyszerárban.

Svájczai selyem a legjobb!

Kérje felte, fehér vagy szines újdonságunkból mintákat: duchesse, volle, satin, soie, tafetas, crêpe de chine, colienne, côtelé, mousseline 120 cm. széles, méterenként 1.30 K-tól kezdve. Ruhának, bluzoknak stb.-nek való hárszany és pelmács, ugyancsak himzet bluzok, valamint batizt, pamut-vászor- és selyemruhákat, ill. csatá g-rantálisan értes selyemszöveteket adunk el váms- és portómentesen körve len mágyánvörnek. SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájc.) Selyemkivitel. Királyi udvari szállítók.

VALÓDI ÉKSZEREK ÉZÜSTHÉNYEK, ÓRAK, DISZTÁRYAK STR. OYARI ARON BESZERELHETŐ ANGOL RENDESZŐ PIZETÉSI MÓDOZATOK MELLETT SÁRGA JÁNOS ékszerész és műtőmunkás BUDAPEST, KOLOZSVÁR, Kisyó-tér 5. sz. Flók: Mátyás-kr.-tér 12. Műves árjegyzék ingyen.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER természetes gyógyvíz. Szávélyes gyógyvíz.

ÁGNES természetes szénsavdús savanyúvíz a mohai forrás. Legjobb asztali és hűtőtital. Kifőző szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. Járvány idején préservatív gyógyszernek bizonyult. Széküldés. Edeskaty L. udvari szállító Budapest. Kapható mindenütt.

SALVATOR kivaló bőr- és lithiumos gyógyforrás vese- és hólyagbajoknál, köszvényénel, cukorbetegségnél, vörhenyél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kifőző hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipócai Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Kiapadhatlan forrása az erőnek mindazokra néve, akik bágyadtak és tördődtek, idegesek és érélytelnek, akiknek munkabírásuk szellemi vagy testi túlerőltetés bénította meg, vagy akiknek ellenállását koragy vagy súlyos kedélybántalom ingatta meg, a Sanatogen 14000-nél több orvos és orvosstanár minden művelt államból kifőző véleményét mondott a Sanatogenről. A tartósan emelkedő kereslet, valamint számtalan lelkes levél is igazolja, hogy százezrek várják és nyerik erejük megújulását és testi és szellemi munkabírásuk javulását a Sanatogenből. Kaphatók minden gyógyszerárban és drogeriárban. Ismeretető fizeték ingyen és bérmentve küldenek Bauer & Cie, Berlin, SW 48.

Mattoni Félé Giesshübler természetes gyógyvíz. Szávélyes gyógyvíz.

Serravallo kina bora vassal Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabban kitünt. Erősítő szer gyengéjédek, verszegények és labdázók számára. Etygygyerjésztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kifőző iz. 7000-nél több orvosi vélemény. J. Serravallo, cs. és kir. szállító Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban féltiteres üvegekben. K. 2.60, literes üvegekben K. 4.80.

Ha fáj a lába viseljen szabadalmazott LAUFER-féle ludtálp-fűzőt Egyedüli készítő: Székely és Tsa BUDAPEST, Muzem-kört 9. Kérjen ismertetőt.

Oly hölgy vessezziparipa-lliomtejszappant használja. — Egyedüli gyártó: Bergmann & Co. Tetschen a. E. Darabja 80 fillért minden gyógyszerárban, drogeriárban és illatszertüzletben stb. kapható.

+ Soványság. + Szép, tel. teszi omokt, gyönyörű keblét nyerhet a törvényileg védett, «BÜSTERIA» eróporunk által. arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Bizású-8-hét alatt egész 20 fontig. Szigorúan szőlő, nem állítás. Számos köszönetnyilvánítás. Doboza használati utastíssal 2.75 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utatör mellett beleszere pond is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57. Königsplatzstr. 85. Lerakit Magyarország részére: Török J. gyógyszerár Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

A modern Hölgy Nem kellene emulustani a legmagasabb körökben bevezetett, ártalmatlan szépségi szereinket állandóan használni, mert hatásuk bámulatos: Paradisia az előkelő hölgyvilág arczkreme 4 K. Marmora mandulaliszt, kedvelt mosdopor szappan helyett — 3.50 K. Anonyme rizsvirág-pouder, világosított finomság, kellemes, föltétlenül tiszta, fehér vagy testszínben — 6 K. Kapható: Cs. és kir. főhercegi udvarok szállító. M. & Mme CZARTORYSKI kosmetikai intézet, Bpest, Szervita-tér 4.

Sebes és durva bőrt gyógyít gyorsan és biztosan úgy gyermekeknél, mint felnőtteknél a legjobb orvosok és szülésznek által számtalanszor ajánlott általános bőrápolási szer, az ugynevezett Babymira-krem, mely gyermekeknél vörös, nedvesség által födörzött bőrt, bőrküttét vagy sömört gyorsan és fájdalomcsillapítólag gyógyít. — Fel-nöttek is igen jó eredménnyel használják a Babymira krémet kéz-bőrdurvaság, felrepedt bőr, izadtság, valamint lábizzadás ellen. — Egy doboz ára 60 fillér. Kapható minden gyógyszerárban vagy az egyedüli készítőnél: Brodjojin H. Zrinyi gyógytár Zágráb. (Zagreb.)

„Palma Kaucsuk Cipőszorók”

Modern szerkezett GÉPEK ÉS FORMÁK

cementárak előállítására. Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstätt Németország.

NYÁRI IDÉNYRE NYARALOK ÉS FÜRDŐZÖK FIGYELMÉBE AJÁNLJA AZ ORSZÁG LEGREGÉBB KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA

HIRSCH és FRANK Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasúttóde Részvénytársulat

téglagyári gépek. GYART: falitöglés és oserépaajtókat, téglagyártó és agyagmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

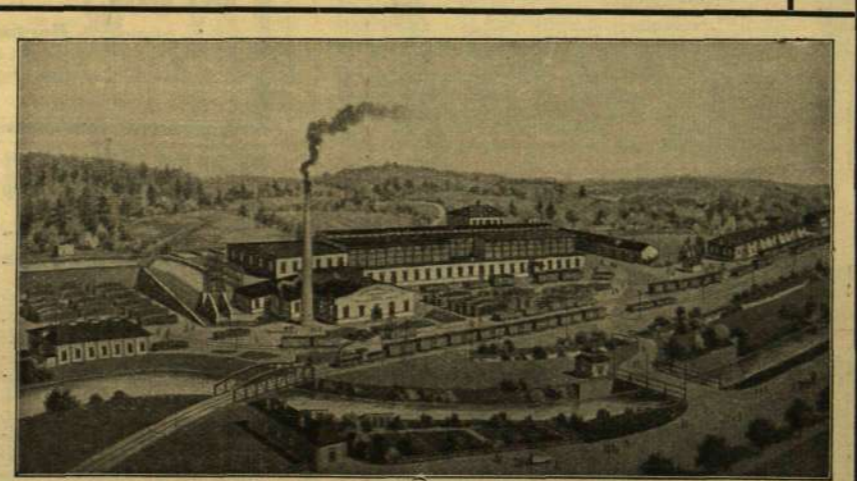
Legjobb és legmodernebb fényképező gépek, objektívek stb. kényelmes havi lefizetésre.

Kivánatra kimerítő árjegyzék ingyen. Aufrecht és Goldschmied utóda Elek és Társa R.-T. Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

DAVID KÁROLY és FIA dobozáru- és faanyaglemezz-gyár részvénytársaság.

Napi gyártás 500,000 doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vízire. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgönyezim: GARTONAGE. Közp. iroda: Budapest, I., Mészáros-utca 58. Telefon: 41-48. szám.

Kövértség ellen használdjék Párisban: Le THE MEXICAIN DU DR. JAWAS mely anélkül, hogy az egészségnök ártana, kitűnő eredménnyel jár, minden diéta nélkül.

Margit-crème advertisement featuring a portrait of a woman and text describing the cream's benefits for skin.

KOCSIÁRUCSARNOK BUDAPEST, IX., Köztelek-utca 4. sz. Advertisement for a carriage company.

HALTENBERGER ruhafestő és vegytisztító KASSA advertisement.

chininczukorkája advertisement for a medicinal product.

WOLF GYÓGYTÁR advertisement for various medicinal products.

O'Sullivan's gummisarok advertisement featuring an illustration of a man and text about shoe repair.

BŐR-SZÉK IPAR advertisement for a beauty salon.

WAGNER MANÓ advertisement for a furniture store.

WAGNER MANÓ advertisement for a school of physical education.

Rozsnyay Máttyás győgszertára, Arad, Szabadság-tér.

Miről lehet felismerni

azokat az urakat és hölgyeket, akik

DIANA-SZAPPANNAL

a szappanok királyával mosakodnak?

1. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczbőre mindig tiszta és fehér.
2. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza sohasem fényes, valamint az orra sem.
3. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza és orra sohasem vörös, kék, érdes.
4. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczán a ránczok láthatatlanok.
5. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza mindig üde, friss, ápolt.
6. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak kezei hófehérek, bársonyszerűen lágyak és finom tapintatúak.
7. Aki Diana-szappannal mosakszik, annak sem orrán, sem arczán mitesserek nincsenek.
8. Urak, kik Diana-szappannal mosakszanak, nyakuk hátsó oldalán sem láthatók soha a feldörzsölések és pattanások.
9. Uraknál nagyon gyakori borotválkozás után, az arczon és a nyak elő részén a kipattogzás és a pattanás: aki Diana-szappannal mosakszik, annál ez ki van zárva.
10. Aki Diana-szappant és crémet használ, annak arczáról és kezéről 6 nap alatt az összes tavaszi szeplők lemosódnak.

Tisztelt gyógyszerész úr! A múlt hónapban küldött Diana-szappantól és Diana-krémtől kérek két-két adagot hugom részére. Továbbá egy doboz fehér Diana-pudert. Sok szépítőszert használtam, de ily tökéletes készítmény egy sem volt. El is van terjedve városunkban minden jobb módú uri családban. Marseill, 1908 decz. 30.
Tisztelettel *Vanderpij Guillone.*

Tisztelt gyógyszerész úr! A minden oldalról agyondicsért Diana-szappan, Diana-puder és Diana-krémtől én is rendelék egy-egy adagot. Ha az én szeplőim is úgy el fognak múlni, mint az összes barátomimé, úgy több rendelést várhat tőlem, mert nagy az ismeretségem hölgyek között.
Berlin, 1908 december 26.
Tisztelettel *Pauline Schneider.*

Tisztelt uram! Kérek utánvét mellett három Diana-szappant. Orrom és arczom egészen vörös volt még néhány hét előtt, most a Diana-szappannal mosdom, attól teljesen megfehéredtem. Ezentúl csak Diana-szappannal fogok mosakodni.
Hamburg, 1909 január 5.
Üdvözlettel
Frau Rosenberg, Beamter.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arczon gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) ----- 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerárakban, drogeriákban és parfümeriákban. A ki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is postafordultával utánvétellel eszközöltetik.)

34. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre --- 20 korona. A «Világkrónika»-val
Félévre --- 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre --- 5 korona. több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldíj is esztolandó.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY egymásra következő urai sokszor beirták nevüket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Mert nemcsak a kastély jelenlegi tulajdonosa gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök viseli az ország legnagyobb méltóságát, voltak az előbbi tulajdonosok között is sokan, a kik vezérlő szerepet vittek koruk eseményeiben, s a kiknek szava döntő volt az ország tanácsában. Több mint

hatszáz esztendeig az ősi Hédervári nemzetség lakott e kastély falai között, s volt korszak, mikor ők képezték az ország legbefolyásosabb, leghatalmasabb családját. Ősük, egy Heinrich, vagy Heidrich nevű német kóbor lovag, ki Kézai Simon mester krónikája szerint negyven páncélos vitézzel vándorolt be az országba. Vendégszerető fogadtatásra talált, megkedveltette magát a királlyal, birtokokat kapott adományba, s megépített a györmegyei Csillizközben egy várat, melyet a saját magyaros hangzásúvá tett nevével Hédervárnak nevezett.

A hatalmas magyar talaj, melynek bevándorolt külföldi nem tud ellenállani, átadomította, jó hazafiakká tette az ő fiait és unokáit is. Olyan jó magyarokká lettek időnk folyamán, mint azok, a kiknek tömlőkön úsztattak át a Volgán az ősei. Közülök sokan viseltek országos hivatalokat. Volt köztük királyi kancellár, tárnokmester, országbíró, erdélyi vajda, s néhány főpap, sőt érsek is. De a család néhány tagja a nádori méltóságot is viselte. Pedig a nádor kezében sokkal nagyobb hatalom központosult, mint ma a miniszterelnökében. Nádor volt

A HÉDERVÁRI KASTÉLY. — Jály Gyula felvétele.